

Anne Suur-Uski

OSALLISUUDEN JA YHTEISÖLLISYY- DEN LUOMINEN KUMPPANUUSTALO VIIKARISSA

Opinnäytetyö

Terveysten edistämisen koulutusohjelma / Ylempi AMK

Syyskuu 2016

KYAMK
University of Applied Sciences

Tekijä	Tutkinto	Aika
Anne Suur-Uski	Terveysten edistäminen / YAMK	Syyskuu 2016
Opinnäytetyön nimi		
Osallisuuden ja yhteisöllisyyden luominen Kumppanuustalo Viikarissa		60 sivua 10 liitesivua
Toimeksiantaja		
Kotkan kaupunki		
Ohjaaja		
Lehtori Marko Raitanen		
Tiivistelmä		
<p>Tämän kehittämistutkimuksen tavoitteena oli selvittää, millainen merkitys Kumppanuustalo Viikarilla on osallisuuden ja yhteisöllisyyden näkökulmasta. Tutkimuksen tarkoitus oli saada tietoa kuinka eri yhdistysten välistä yhteistoimintaa, verkostoitumista, keskinäistä vuorovaikutusta sekä jäsenten tietämystä eri yhdistysten toiminnasta voidaan lisätä.</p> <p>Pääasiallinen aineisto kerättiin haastattelemalla kumppanuustalon käyttäjäyhdistysten vastuuhenkilöitä. Kvalitatiivisen tutkimuksen aineisto kerättiin teemahaastattelumenetelmällä, minkä jälkeen aineisto järjestettiin ja litteroitiin. Analyysitapana käytettiin ymmärtämiseen pyrkivää lähestymistapaa, teemoittelua ja tyypittelyä. Tuloksista laadittiin synteesejä ja näin koottiin pääseikat yhteen saaden vastaukset tutkimuskysymyksiin. Lisäksi aineiston koostamisessa hyödynnettiin jo valmiina olevia dokumentteja, esimerkiksi kumppanuustalon suunnitteluvaiheessa suunnitteluilloissa kerättyä dokumentoitua materiaalia, joissa yhdistyksiltä kysyttiin ajatuksia yhteisestä toiminnasta ja tulevaisuuden toiveista. Aineistossa oli myös aiemmin kyselytutkimuksilla kerättyä aineistoa, jota analysoitiin.</p> <p>Yhteisöllisyyden ja osallisuuden lisäämiseksi Kumppanuustalo Viikarissa tarvitaan yhdistysten välistä yhteistyötä: yhteistä tekemistä, kehittämistä ja tietojen vaihtoa. Verkostoitumista tarvitaan tiedon ja avun saamiseksi. Verkostot auttavat asioiden hoidossa, lähentävät ihmisten keskinäisiä suhteita ja vahvistavat yhteisöllisyyttä - hyödyn pitää olla molemminpuolinen. Keskinäisessä vuorovaikutuksessa oleellista on luottamus ja sen rakentuminen. Toisen aito kuunteleminen ja yhteisten päämäärien tavoittelemisen siten, että sovitusta pidetään kiinni. Tiedon välittämiseksi tarvitaan useita eri viestintäkanavia. Nuorempi ikäpolvi löytää tiedon parhaiten sähköisten viestintäkanavien kautta, kun ikääntyneemmät taas tarvitsevat enemmän keskinäistä kanssakäymistä.</p> <p>Osallisuuden ja yhteisöllisyyden edistäminen on syrjäytymisen ehkäisyn ja köyhyyden torjumisen keskeinen keino. Edistämällä osallisuutta voidaan kaventaa terveyseroja. Tutkimuksen kautta saatua tietoa voidaan hyödyntää kumppanuustalotoiminnan kehittämisen lisäksi vastaavanlaisen ennaltaehkäisevän toiminnan suunnittelussa ja kehittämisessä.</p>		
Asiasanat		
Kumppanuustalo, yhteisöllisyys, osallisuus, vuorovaikutus, verkostoituminen, yhdistystietämys		

Author (authors)	Degree	Time
Anne Suur-Uski	Master's Degree of Health Promotion	September 2016
Thesis Title		
Promotion of Community Participation and Involvement at Viikari Community Center		60 pages 10 pages of appendices
Commissioned by		
City of Kotka		
Supervisor		
Marko Raitanen, Senior Lecturer		
Abstract		
<p>The objective of the thesis was to study the importance of Viikari Community Center from the community involvement and participation standpoint and find out how co-operation, networking and mutual interaction could be increased and also how information between different associations could reach the community members more effectively.</p>		
<p>The main material was collected by interviewing different individuals who are in charge of their respective associations that use the services of Viikari Community Center. The qualitative research material was collected by using a themed interview method, after which the material was organized and transcribed.</p>		
<p>The analysis methods were comprehension-oriented approach, theming and typecasting. The results were compiled into a synthesis and the main elements were assembled together to find the answers to the research questions. In addition to data gathering, already existing documents were also utilized by analyzing material collected in surveys.</p>		
<p>In order to increase the sense of community and inclusion at Viikari Community Center, co-operation between associations is needed: new contacts, development and exchange of information. Networking is needed for obtaining information and assistance. Different networks help in the conduct of affairs, tighten people's mutual relations and strengthen the sense of community - the benefits should be mutual. The key to achieving good mutual interaction is trust and the understanding of how it is constructed. It's important to genuinely listen to one another and try to achieve mutual goals, so that a promise made is a promise kept. A number of different communication channels are needed for passing on information. Younger generation finds information best through electronic communication channels, but older people often need more mutual interaction with other people.</p>		
<p>Advancing community involvement and promotion is a vital part of preventing social exclusion and the fight against poverty. Inequality and health disparities can be decreased by promoting inclusion. The Information obtained in this research can be used for developing activities of Viikari Community Center, or for planning some similar precautionary action.</p>		
Keywords		
community center, community participation, involvement, interaction, association network, association knowledge		

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	KEHITTÄMISTYÖN TAVOITTEET JA TUTKIMUSKYSYMYS.....	6
3	KUMPPANUUSTALO VIKARIN TOIMINTAYMPÄRISTÖ	7
4	OSALLISUUS JA YHTEISÖLLISYYS.....	10
4.1	Osallisuuden ja yhteisöllisyyden merkityksellisyys	10
4.2	Ihmissuhteiden vaikutus hyvinvointiin	14
5	VERKOSTOJEN MERKITYS JA MONINAISUUS.....	18
5.1	Verkosto ja verkostoituminen.....	19
5.2	Luottamuksen merkitys verkostojen toiminnassa.....	20
5.3	Verkostoituminen Kumppanuustalo Viikarissa	21
6	VUOROVAIKUTUS KESKINÄISISSÄ SUHTEISSA.....	21
6.1	Vuorovaikutuksen ulottuvuudet.....	22
6.2	Dialogin merkitys vuorovaikutuksessa ja Kumppanuustalo Viikarissa	23
7	YHDISTYSTEN JA JÄRJESTÖJEN MERKITTÄVÄ ROOLI.....	24
7.1	Yhdistystoiminnan perusteita	24
7.2	Järjestötyypit	25
7.3	Yhdistysten ja toimijoiden tietämys toisistaan Kumppanuustalolla	26
8	YHTEENVETO TEOREETTISESTA VIITEKEHYKSESTÄ	27
9	KEHITTÄMISTYÖN TOTEUTTAMINEN.....	28
9.1	Tutkimus, menetelmä, aineiston keruu ja analyysi	28
9.2	Tutkimukseen osallistujien valinta ja haastattelujen toteutus	29
9.3	Vuorovaikutustapahtuma ja dokumentteihin perustuva tieto	31
10	KEHITTÄMISTYÖN TULOKSET.....	31
10.1	Yhteisöllisyyden ja osallisuuden merkitys yhteisessä toiminnassa	31
10.2	Yhdistysten keskinäisen verkostoitumisen lisääminen	36
10.3	Yhdistysten jäsenten keskinäinen vuorovaikutuksen lisääminen	38
10.4	Tietämys eri yhdistysten toiminnasta	41
10.5	Vuorovaikutustapahtuma - kumppanuusilta	44
10.6	Yhteenveto - toimenpiteet yhteisöllisyyden ja osallisuuden lisäämiseksi.....	45

11	POHDINTA.....	47
11.1	Tulosten tarkastelu	47
11.2	Luotettavuuden arviointi	50
11.3	Eettisyyden arviointi.....	52
11.4	Tulosten hyödyntäminen ja kehitysehdotukset.....	55
	LÄHTEET	57

LIITTEET

Liite 1. Haastatteluteemat - liittyen tutkimuskysymyksiin ja teoriaan

Liite 2. Taustatiedot

Liite 3. Tutkimustaulukko

Liite 4. Kumppanuusilta 15.9.2016. Osallisuuden ja yhteisöllisyyden lisääminen

Liite 5. Yhteenveto tuloksista - kumppanuusilta 15.9.2016.

1 JOHDANTO

Kehittämistutkimuksen aihe nousi Kumppanuustalo Viikarin käyttäjäyhdistyksille aiemmin tehtyjen kyselyjen sekä käyttäjien kanssa käytyjen keskustelujen pohjalta. Kehittämistutkimuksessa selvitettiin, millainen merkitys kumppanuustalolla on osallisuuden ja yhteisöllisyyden näkökulmasta ja kuinka eri yhdistysten välistä yhteistoimintaa, verkostoitumista, keskinäistä vuorovaikutusta sekä jäsenten tietämystä eri yhdistysten toiminnasta voidaan lisätä. Tutkimuksessa yhdistyy tutkimus ja kehittäminen.

Kumppanuustalo Viikarin tiloja käyttää runsaslukuinen määrä erilaisia yhdistyksiä, kukin näistä toimii pääsääntöisesti omineen eikä tee yhteistyötä kuin vähäisessä määrin. Yhteistä tekemistä halutaan lisätä nykyisestään. Verkostoitumisessa ollaan kuitenkin vielä alkuvaiheessa, yhteisiä ponnistuksia tarvitaan. Onnistuessaan hyvä verkostoituminen tulee hyödyttämään kaikkia osapuolia saavutettuina lisäarvoina. Näitä ovat esimerkiksi kokemukset, kontaktit ja tietämys. (Silvennoinen 2008, 49.)

Yhteisiin tavoitteisiin pääsemiseksi tarvitaan aitoa yhteistyötä, mikä puolestaan vaatii vuorovaikutuksen lisäämistä. Opitaan tuntemaan toisia ja jakamaan asioita. Kumppanuustalon käyttäjäyhdistysten ja ryhmien keskinäinen tunnettuus on vielä vähäistä. Tunnettavuuden kautta voidaan tutustua ja tutustuttaa esimerkiksi uusiin ihmisiin ja harrastuksiin, laajentaa verkostoja ja saada tätä kautta erilaisia verkostojen hyötyjä. (Silvennoinen 2008, 49–50.)

2 KEHITTÄMISTYÖN TAVOITTEET JA TUTKIMUSKYSYMYS

Taustaa

Osallisuuden edistäminen on syrjäytymisen ehkäisyn, yksinäisyyden ja köyhyyden torjumisen keskeinen keino. Edistämällä osallisuutta voidaan kaventaa terveyseroja. Osallisuuden edistäminen koetaan niin tärkeäksi, että Suomen hallitus ja Euroopan unioni ovat nostaneet sen keskeiseksi tavoitteekseen. Osallisuuden lisäämisen merkitys terveydelle ja hyvinvoinnille on huomioitu myös useissa kansallisissa ohjelmissa ja toimenpide-ehdotuksissa. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2015.)

Kröger (2011) tuo esille yhteisöllisyyden merkityksen turvallisuuden ja terveyden edistäjänä. Hänen mielestä yhteisöllisyys lisää turvallisuuden tunnetta ja ihmisten välinen kohtaaminen, vuorovaikutus sekä yhteinen toiminta luovat sil- lan osallisuuteen. Haaken ja Nikulan (2011, 6) mukaan yhteisölliseen toimintaan osallistumisella on selkeä yhteys parempaan terveyteen. Lisäksi ihmisten aktiivisuus lisää luottamusta instituutioihin ja muihin ihmisiin.

Tavoitteet

Tavoitteena on yhteisöllisyyden ja osallisuuden lisääminen Kumppanuustalo Viikarissa kehittämällä toimintaa siten, että yhdistykset loisivat verkostoja, li- säisivät keskinäistä vuorovaikutusta sekä saisivat tietoa toistensa toiminnasta.

Tutkimuskysymykset:

Miten eri yhdistykset kehittävät yhteistoimintaa yhdessä?

Miten yhdistykset saadaan verkostoitumaan keskenään?

Miten yhdistykset saadaan lisäämään jäsentensä keskinäistä vuorovaiku- tusta?

Miten voidaan lisätä jäsenten tietämystä eri yhdistysten toiminnasta?

3 KUMPPANUUSTALO VEEKARIN TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Kumppanuustalo Viikari on syntynyt monen eri toimijan ja tahon hyvän yhteis- työn tuloksena, joista mainittakoon Kotkan kaupunki, Ravimäkiyhdistys ry:n hallinnoima Yksillä Purjeilla -kumppanuushanke (Ray 2013–2016) ja Kotkan Korttelikotiyhdistys ry sekä lisänä runsaslukuinen määrä Kotkassa toimivia yh- distyksiä. Kotkan kaupungilla on tässä erittäin merkittävä rooli. Kaupungin an- tamat resurssit ovat mahdollistaneet kumppanuustalon perustamisen ja sen toiminnan jatkumisen. (Kumppanuustalo Viikari 2016.)

Kotkan Korttelikotiyhdistys ry hallinnoi tilojen perustoimintoja vastaten siivouksesta ja aulavastaavan tehtävistä. Lisäksi heidän vastuullaan ovat esimerkiksi kirjanpito, laskutus ja informaatioteknologian toimivuus. Kiinteistössä olevat kumppanuustalon tilat omistaa Kotkan kaupunki. Käytössä on yli 600 m² neljässä eri kerroksessa. Alakerrassa on moneen eri toimintoon muuntuva kahvila-, kokous- ja tapahtumatila. Toisessa ja kolmannessa kerroksessa on kokouksiin ja koulutuksiin soveltuvia tiloja. Ylimmässä kerroksessa on liikuntasali. Esteettömyys on huomioitu kolmessa alimmassa kerroksessa. (Kumppanuustalo Viikari 2016.)

Kumppanuustalo Viikarin toiminnan suunnittelu aloitettiin syksyllä 2014. Kävi ilmi, että alueen yhdistykset ja ryhmät tarvitsevat isomman, paremman ja käytäjäystävällisemmän tilan. Ennen nykyistä kumppanuustaloa järjestöt toimivat vuodesta 2012 lähtien Kotkan sataman läheisyydessä olevassa pienemmässä ja purkupäätöksen saaneessa tilassa. Kotkan kaupungin, Yksillä Purjeilla -kumppanuushankkeen ja Kotkan Korttelikotiyhdistyksen sekä hankkeesta kiinnostuneiden yhdistysten ja ryhmien kanssa lähdettiin yhteistyössä etsimään uutta vaihtoehtoa. (Kumppanuustalo Viikari 2016.)

Kumppanuustalon valmistelu- ja suunnitteluvaiheessa Yksillä Purjeilla -kumppanuushanke toteutti Webropol kyselyn, jossa selvitettiin yhdistysten tilankäyttötarpeita. Saatuja tuloksia hyödynnettiin niin tilavalinnassa, kuin suunnittelussa. Kyselyyn vastasi 83 yhdistystä ja se toimi hankkeen perustana. Alusta alkaen mukana oli runsaasti eri yhdistyksiä ja ryhmiä, Kotkan kaupungin virkamiehiä sekä lukuisa määrä muita yhteistyökumppaneita. Yhdistykset ja ryhmät pääsivät vaikuttamaan kumppanuustalon suunnitteluun ja valmisteluun. Heille järjestettiin vuoden 2015 aikana viisi yhteistä suunnitteluiltaa, joihin osallistui parhaimmillaan yli sata henkilöä per tilaisuus. Näin saatiin Viikarin käyttäjien tarpeet huomioitua mahdollisimman hyvin. (Kumppanuustalo Viikari 2016.)

Nykyisissä tiloissa Mariankadulla Kumppanuustalo Viikari on aloittanut toimintansa 1.10.2015. Kyseinen talo on merkityksellinen erilaisten yhdistysten ja ryhmien arjen ja juhlan kokoontumispaikkana. Saman katon alla on monenlaista toimintaa. Kumppanuustalo toimii eläväisen kansalaistoiminnan ja -aktiivisuuden keskuksena ja toiminta-areenana. (Kumppanuustalo Viikari 2016.)

Kumppanuustalo tarjoaa käyttäjilleen puitteet oman toiminnan kehittämiseen, erilaisten tapahtumien ja koulutusten järjestämiseen sekä yhteisölliseen ja osallistavaan toimintaan. Kumppanuustalon käyttäjämaksut on haluttu pitää edullisina, jotta kaikilla myös pienillä ja vähävaraisilla yhdistyksillä olisi mahdollisuus käyttää tiloja. Paikka, jonka keskeisinä periaatteina ovat tasavertaisuus, oikeudenmukaisuus, avoimuus ja yhteisöllisyys, on saavuttanut heti alusta lähtien suuren suosion. (Kumppanuustalo Viikari 2016.)

Tällä hetkellä käyttäjäyhdistyksiä ja erilaisia ryhmiä on 130 (tilanne 8/2016). Haasteena on, että vaikka käyttäjätahoja on runsaasti, näiden eri tahojen yhteistä toimintaa on vähän ja sitä tulisi lisätä. Lisäksi olisi löydettävä keinot, joilla eri toimijat verkostoituisivat keskenään ja lisäisivät jäsentensä keskinäistä vuorovaikutusta sekä tietoisuutta toistensa toiminnasta. Talon toimintamuotoja halutaan koko ajan kehittää ja toteuttaa yhdessä yhdistysten ja ryhmien kanssa sekä käyttäjiltä syntyviä ideoita juurruttaa yhteiseen toimintaan. (Kumppanuustalo Viikari 2016.)

Aihe on ajankohtainen, sillä Kotkan kaupunki haluaa kaupunkistrategiansa 2013–2016 mukaisesti panostaa ennaltaehkäisevään toimintaan siirtämällä palvelujen painopisteitä korjaavasta ennaltaehkäisevän puolelle. Kuntalaisia kannustetaan omatoimisuuteen sekä ottamaan vastuuta omasta ja toisten hyvinvoinnista. Yhteisöllisyyttä ja osallisuutta halutaan edistää sekä tukea. (Kaupunkistrategia 2013–2016 2013.)

Terveiden edistämisen kokonaisuuteen liittyy yhtenä osana mahdollisuuksien luominen. Tällä voidaan lisätä ja vahvistaa yksilön sekä yhteisön terveysvoimavaroja. Vaikutukset näkyvät parempana terveytenä yksilö-, yhteisö- ja yhteiskuntataholla. Kumppanuus luo yhteisöllisyyttä ja kasvattaa toiminnassa mukana olevien kulttuurista ja sosiaalista pääomaa (Strategia 2010–2014).

Tutkimuksen kautta saadaan tärkeää tietoa yhteisöllisyyden ja osallisuuden edistämisestä. Tätä tietoa voidaan hyödyntää kumppanuustalotoiminnan kehittämisen lisäksi vastaavanlaisen ennaltaehkäisevän toiminnan suunnittelussa ja kehittämisessä.

4 OSALLISUUS JA YHTEISÖLLISYYS

Tässä opinnäytetyössä käsitteiden määrittely aloitetaan yhteisöllisyyden ja osallisuuden kokonaisuudesta edeten pienempiin kokonaisuuksiin. Tarkoituksena on tuoda esille verkostoitumisen, vuorovaikutuksen ja yhdistystietämyksen vaikutus yhteisöllisyyden ja osallisuuden luomisessa.

4.1 Osallisuuden ja yhteisöllisyyden merkityksellisyys

Osallisuus voidaan käsittää tunteena. Ihmisen ollessa osallisena jossakin yhteisössä syntyy osallisuuden tunne, joka ilmenee jäsenten välisenä tasavertaisuutena, luottamuksena ja arvostuksena sekä vaikuttamisen mahdollisuutena. Kyseinen yhteisö voi liittyä työ-, harrastus-, opiskelu- tai järjestötoimintaan. Osallisuuden kokeminen ja sosiaaliset verkostot suojaavat hyvin syrjäytymiseltä ja hyvinvointivajeilta. Nuoriso-, perustus- ja kuntalaissa käsitteinä käytetään määritelmiä vaikuttaminen ja osallistuminen, jotka toimivat väylinä osallisuuteen. (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2015.)

Kansallisella tasolla jokaisella tulisi olla oikeus tasavertaiseen osallistumiseen ja vaikuttamiseen itseään koskevissa asioissa sekä yhteiskunnan kehityksessä. Osallisena oleminen yhteiskunnassa merkitsee mahdollisuutta työhön, toimeentuloon, koulutukseen, asuntoon sekä terveyteen ja sosiaalisiin suhteisiin. Ihmisen yhteiskunnallinen osallisuus ja aktiivisuus vaihtelevat elämän eri vaiheissa ja tilanteissa. (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2015.)

Osallisuudesta on monenlaisia tulkintoja. Siltaniemen, Perälahden, Erosen, Londénin ja Peltosalmen (2008, 43) mukaan sillä tarkoitetaan työn, harrastuksen tai vaikuttamisen kautta tulevaa yhteenkuulumisen ja osallisuuden tunnetta omassa yhteisössä tai yhteiskunnassa. Samassa yhteydessä viitataan usein yhteisöllisyyden käsitteeseen. Osallisuus voidaan määritellä vaikuttamismahdollisuuksien kautta siten, että kansalaiset pääsevät mukaan elinympäristön ja yhteiskunnan kehittämiseen ja päätöksentekoon. Osallisuudessa kansalainen on aktiivinen toimija, joka pääsee, kykenee ja haluaa vaikuttaa itselleen merkityksellisissä asioissa. Osallisuus voi olla järjestöosallisuutta, kansalaistoimintaa ja kansalaisaktivismia. Osallistuminen on keino, jolla voidaan vaikuttaa. Ihmisen hyvinvoinnin kannalta on tärkeää päästä vaikutta-

maan ja päästä osallisiksi omaa elämää, lähiympäristöä ja yhteiskuntaa koskevissa asioissa. Tällä on suuri merkitys myös vallitsevan demokratian toimivuudelle. (Siltaniemi ym. 2008, 43–45.)

Siltaniemi ym. (2008, 45) tuovat esille harrastuksiin osallistumisen ja järjestö- sekä yhdistystoiminnan vahvan merkityksen osallisuuden ja yhteisöllisyyden vahvistumiselle. Samalla luodaan pohjaa sosiaalisten- ja kansalaistaitojen kehittymiselle. Yhdistys- ja järjestötoiminta luo lisäksi mahdollisuuksia kansalaisvaikuttamiselle.

Siltaniemi ym. (2008, 69) mukaan yhdistystoiminnassa mukana olevat yhdistykset kokevat, että heillä on monia tapoja vaikuttaa. Tällaisia ovat esimerkiksi virkamiesten, päättäjien ja kansalaisten kutsuminen yhteisiin keskustelutilaisuuksiin, toimiminen linkkinä päättäjien ja yhdistystoimijoiden välillä sekä erilaisiin työryhmiin osallistuminen. Viranhaltioita voidaan kutsua myös yhdistysten kokouksiin ja tuoda epäkohtia esille sekä vaikuttaa yhdistyksen näkyvyyden kautta.

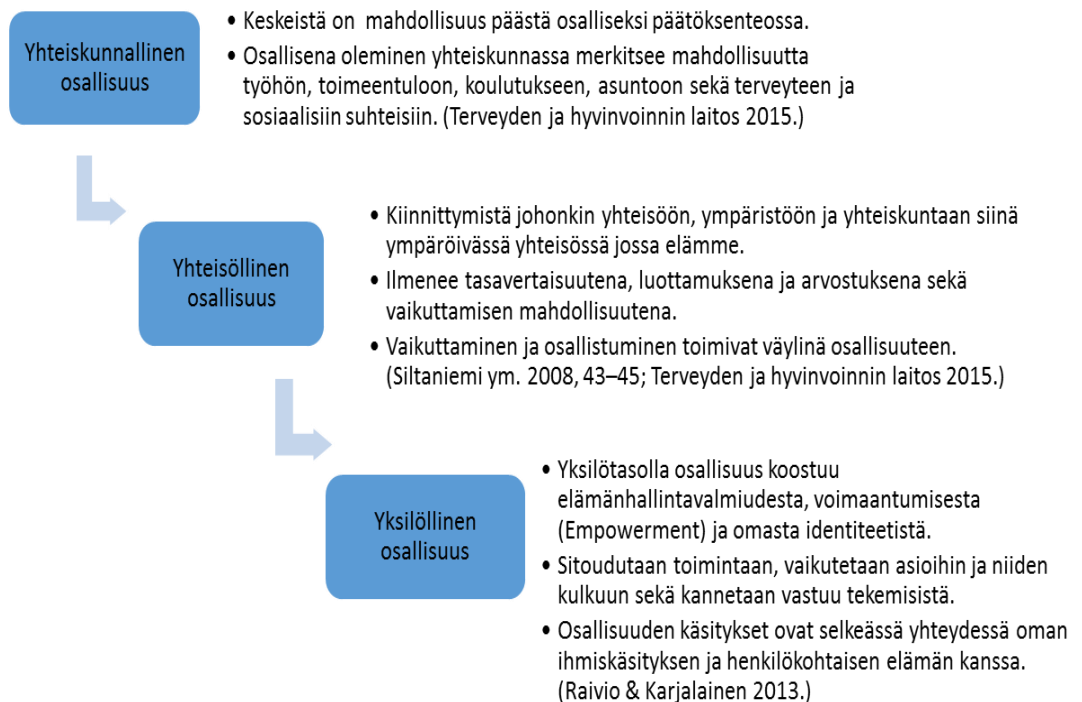
Ihmisten oma elämäntilanne ja aktiivisuus vaikuttavat osallistumiseen. On kuitenkin huomioitava, että käytännön edellytykset ja rakenteet osallistumiselle tulee olla luotuna. (Siltaniemi ym. 2008, 59.) Kansalaisjärjestöt ja yhdistykset tavoittavat merkittävän osan väestöstä – tilastojen perusteella etenkin vaikeissa elämäntilanteissa eläviä sekä syrjäytymisvaarassa olevia (Peltosalmi, Hakkarainen, Londén, Kiukas & Särkelä 2014, 37–38, 54, 61). Maassamme on paljon yhdistysjäsenyyksiä. Suomalaisista yhdeksän henkilöä kymmenestä kuuluu vähintään yhteen yhdistykseen. (Oikeusministeriö 2009, 98–113, 143.) Kotkassa yhdistysrekisteriin merkittyjä yhdistyksiä on noin 1300 (Patentti- ja rekisterihallitus 2016d).

Yhteisöllisyyden määrittely ei ole yksiselitteinen. Pessi ja Seppänen (2011, 286–297) määrittelevät yhteisön ryhmänä, johon yksilö kuuluu. Tällaisia yhteisöjä ovat esimerkiksi yhdistys- ja seuratoiminta. Ominaista ovat yhteiset mielenkiinnon kohteet ja tavoitteet sekä yhteisöön kuuluvien yksilöiden samanlainen arvomaailma. Yhteisöllisyys on yhteisössä tapahtuvaa yhteistä toimintaa, yhteenkuuluvuuden tunnetta, joka tuottaa hyvinvointia niin yksilölle kuin yhteisölle. Yhteisöllisyyskäsitteen rinnalla käytetään myös termiä sosiaalinen pääoma. Tähän liittyy ajatus erilaisen yhteisöllisen toiminnan ja sosiaalisten verkostojen tuottamasta hyödystä sekä hyvinvoinnista yhteisölle, että yksilölle.

Sosiaalinen pääoma – ihmisten tai ryhmien väliset sosiaaliset suhteet eli sosiaaliset verkostot, luottamus sekä niiden synnyttämä vastavuoroisuus ovat yhteydessä parempaan terveyteen. Aktiiviset, toisiinsa luottavat ihmiset kokevat terveytensä paremmaksi, kuin ne, joilla sosiaalinen osallistuminen on vähäisempää. Vähäinen sosiaalisen pääoman määrä voidaan yhdistää myös lisääntyneeseen ennenaikaisen kuoleman riskiin. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2016b.)

Osallisuuden kuvaus eri tasoilla

Osallisuus pitää sisällään yksilön omakohtaisen tuntemisen kuulumisesta yhteisöön ja yhteiskuntaan. Se on monitasoinen kuulumisen, tekemisen ja tuntemisen kokonaisuus. Osallisuus on vastavoima syrjäytymiselle. Vaikuttamis- ja osallistumismahdollisuuksien kautta voidaan lisätä ihmisen kokemaa osallisuuden tunnetta ja tätä kautta hyvinvointia ja terveyttä. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2015.) Kuvassa 1 on tiivistetysti kuvattu osallisuus eri tasojen kautta.

Kuva 1. Osallisuuden tasot (mukaihen Raivio & Karjalainen 2013; Siltaniemi ym. 2008, 43–45; Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2015)

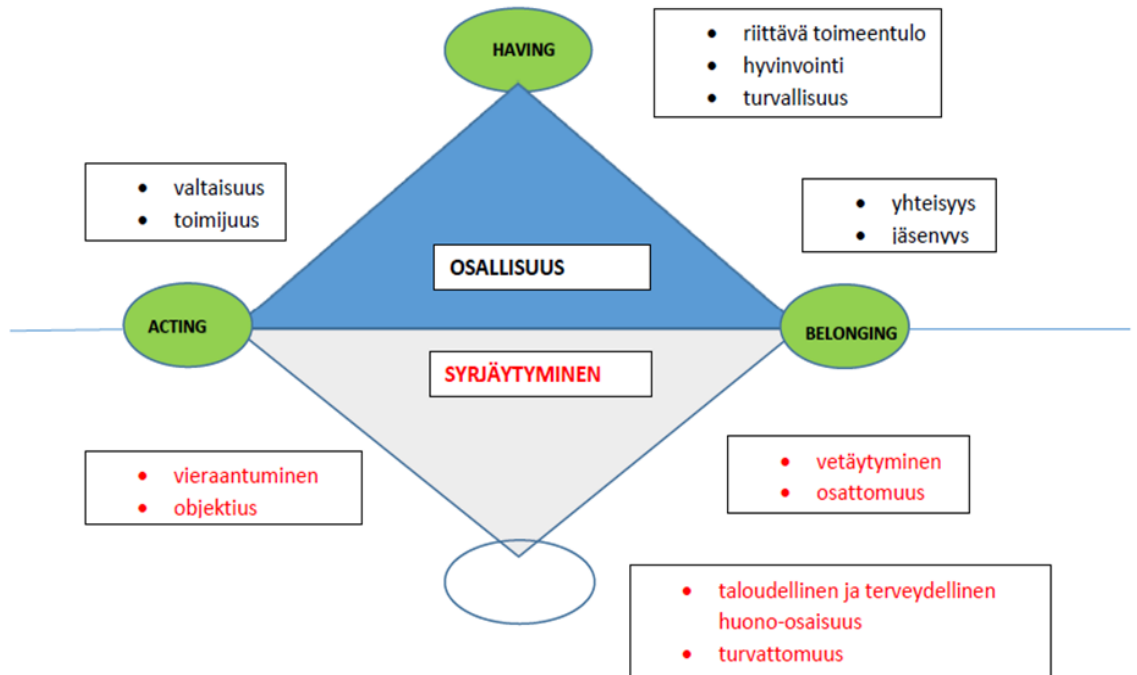
Hyvinvoinnin määrittely

Hyvinvointi on käsitteenä laaja ja monitahoinen. Se voidaan jakaa kolmeen osa-alueeseen: terveyteen, materiaaliseen hyvinvointiin ja koettuun hyvinvointiin tai elämänlaatuun. Yksilöllisellä tasolla tulee huomioida sosiaalisten suhteiden, itsensä toteuttamisen, onnellisuuden ja sosiaalisen pääoman aspektit. Yhteisöllisellä tasolla hyvinvointiin liittyvät esimerkiksi elinolot, työ ja koulutus osatekijöineen pitäen sisällään esimerkiksi toimeentulon ja työllisyyden. Koetua hyvinvointia voidaan mitata elämänlaadulla, jonka ulottuvuuksia muovaavat terveyden ja materiaalisen hyvinvoinnin lisäksi mielekäs tekeminen, omanarvon tunto, ihmissuhteet sekä yksilötasolla olevat hyvän elämän odotukset. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2016a.)

Yksi tunnetuimmista hyvinvoinnin määrittelyistä lienee Eerik Allardtin (1976, 38) ulottuvuuksien luokittelu. Hänen teoriansa mukaan hyvinvointi koostuu nelikentästä, joka pitää sisällään: having (varallisuus, elintaso), loving (myönteinen vuorovaikutus, suhteet), being (itsensä toteuttaminen) ja health (terveys).

Raivio ja Karjalainen (2013) tuovat esille, että osallisuus edellyttää aineellisia resursseja (HAVING), kohtaamista, kuulemista, toimimista oman elämän päätoimintekijänä (ACTING) sekä yhteisöllisyyttä, jäsenyyttä (BELONGING). He kuvaavat osallisuutta osallisuuden kolmiolla, joka pohjautuu aiemmin mainittuun Allardtin (1976) teoriaan. Osallisuuden ulottuvuuksien tasapainoisuus vaikuttaa hyvinvointia edistävästi, vastaavasti epätasapaino lisää syrjäytymisriskiä.

Osallisuuden kolmiossa osallisuus toimii syrjäytymisen vastavoimana (kuva 2.)

Kuva 2. Osallisuuden kolmio (mukaiillen Raivio & Karjalainen 2013)

4.2 Ihmissuhteiden vaikutus hyvinvointiin

Työ, toimeentulo, osallisuus Itä-Suomessa – kansalaisnäkökulma alueen kehittämiseen -kehittämishankkeen (Siltaniemi ym. 2008) tutkimustuloksista käy ilmi, että fyysisen ja psyykkisen terveyden lisäksi sosiaalisilla ja luottamuksellisilla ihmissuhteilla on merkittävä yhteys ihmisten hyvinvointiin. Tässä yhteydessä on syytä tuoda esille ihmissuhteiden tuoma vahva korrelaatio ihmisen onnellisuuden, vireyden ja elinvoimaisuuden kanssa. Siltaniemi ym. (2008, 97) tarkastelevat läheisiä ihmissuhteita, toimivia sosiaalisia lähiverkkoja, kodin ulkopuolista aktiivisuutta sekä ihmisen kokemaa yksinäisyyttä hyvinvoinnin näkökulmasta.

Aineistosta voi havaita, että henkisellä vireydellä ja mielialalla sekä sosiaalisilla suhteilla ja luottamuksella muihin ihmisiin on voimakas yhteys ihmisen kokemaan onnellisuuteen (Siltaniemi ym. 2008, 39). Yleisesti voidaan ajatella, että onnellisuus ja hyvinvointi liittyvät yhteen. Näiden kahden yhteen liittämisen ei kuitenkaan ole yksiselitteistä. Siltaniemi ym. (mp.) toteavat tutkimustulostensa osoittavan, että onnellisuuden kokemus voi olla hyvin irrallinen hyvinvoinnin kokemuksesta ja tällöin on kyse kahdesta eri asiasta. Aineistosta voi havaita, että *hyvinvoinnin lisääminen ei välttämättä aina synnytä onnellisuutta tai onnellisuuden kokemus syntyy ainakin osin hyvinvoinnin kokemuksesta riippumatta.*

Hyvinvoinnin edistäminen

Fyysistä, psyykkistä, sosiaalisesta ja ympäristöllistä terveyttä voidaan edistää vaikuttamalla yksilöihin, yhteisöihin sekä yhteiskunnan rakenteisiin. Ympäristöön vaikuttamisen kautta luodaan mahdollisuuksia yksilön ja yhteisön terveysvoimavarojen vahvistamiseen ja lisäämiseen. (Strategia 2010–2014.) Haaken ja Nikulan (2011, 18) mukaan osallistuminen ja osallisuus ovat tekijöitä, jotka vaikuttavat ihmisen subjektiiviseen kokemukseen omasta terveydestä. Tämä niin sanottu sosiaalinen pääoma näkyy koetun terveyden lisääntymisenä. Psyykkisen hyvinvoinnin kokemus kasvaa, identiteetti ja minäkuva vahvistuvat.

Koskinen-Ollonqvist, Rouvinen-Wilenius ja Aalto-Kallio (2009, 30–31) tarkastelevat osallisuuden vaikutusta terveyden ulottuvuuksien kautta. **Yksilötason** ulottuvuudet näkyvät positiivisina vaikutuksina fyysiseen, psyykkiseen ja emotionaaliseen terveyteen. Yksilön osallisuutta vahvistamalla voidaan lisätä terveyttä ja hyvinvointia tukevia voimavaratekijöitä. **Yhteisötasolla** terveyden ulottuvuus näkyy sosiaalisena terveytenä, jossa osallisuus vahvistaa esimerkiksi yhteisöön kuulumisen tunnetta ja kykyä tulla toimeen toisten kanssa. Ihminen saa arvostusta kanssaihmisiltä ja kokee itsensä tarpeelliseksi. **Yhteiskunnan tasolla** on kyse yhteiskunnallisesta terveydestä, jossa osallisuus vahvistaa turvallisuuden tunnetta – kokemusta siitä tunteesta, että kuuluu yhteiskuntaan, jonka jäsen on.

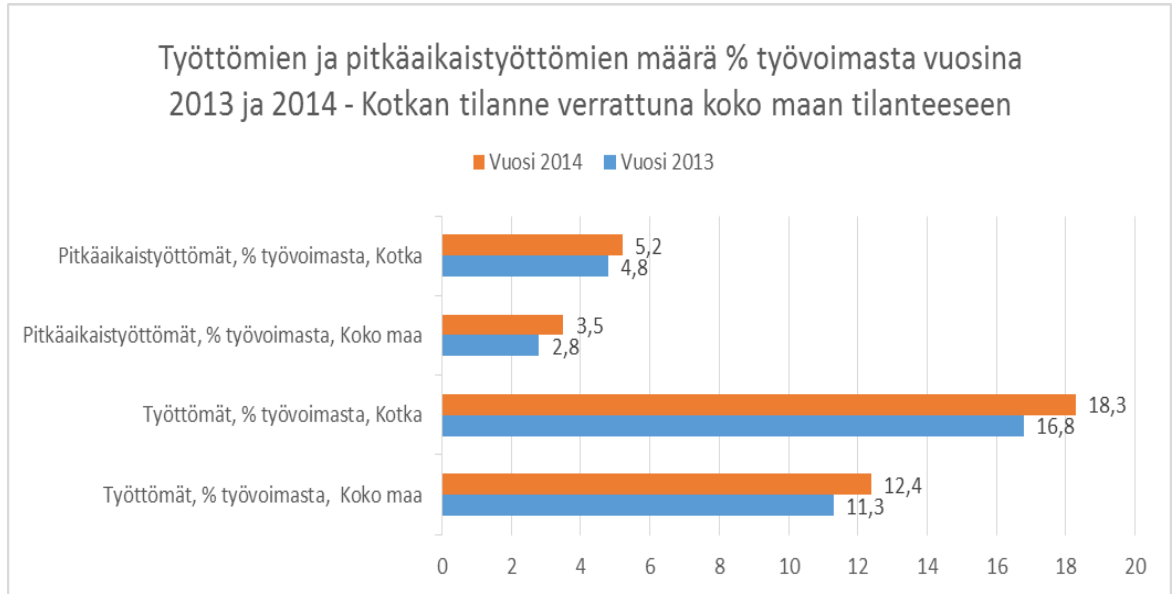
Yhteiskunnalliset edellytykset

Järjestöbarometri tuottaa vuosittain ajankohtaista kokonaiskuvaa sosiaali- ja terveysjärjestöjen toimintaedellytyksistä, toiminnasta ja toimintaympäristöstä. Lisäksi se tuottaa tietoa kehityssuunnista, niin valtakunnallisella, kuin paikallisella tasolla. Järjestöbarometrin vuoden 2014 kyselyiden tuloksina käy ilmi, että yhdistykset pitävät kaupungin tarjoamia kohtuuhintaisia tai ilmaisia toimintatiloja yhtenä toimintansa turvaamisen kannalta tärkeimmistä aineellisista edellytyksistä. Lisäksi kaupungin päättäjiä haluttaisiin yhteiseen tilajärjestelyjä koskevaan keskusteluun sekä päättäjiltä toivotaan myönteistä suhtautumista vapaaehtoistyöhön. (Peltosalmi ym. 2014, 28–29.)

Osallisuuden ja yhteisöllisyyden merkitys työttömyyden kohdatessa

Työ rytmittää ihmisen elämää ja työttömyyden kohdatessa syrjäytymisvaara lisääntyy. Selviytymisessä keskeiseksi tekijäksi muodostuu luottamus muihin ihmisiin. Kontaktit ja kokemusten jako toisten ihmisten kanssa luovat yhteisöllisiä arvoja ja tavoitteita sekä antavat ihmiselle sosiaalisen identiteetin ja statuksen. Tätä kautta aktiivisuus lisääntyy ja syrjäytymisvaara vähenee. Suomessa oli työttömiä vuoden 2014 lopussa 12,4 prosenttia työvoimasta ja pitkäaikaistyöttömiä 3,5 prosenttia. Kotkassa vastaavat luvut olivat vuonna 2014 seuraavat: työttömiä oli 18,3 prosenttia ja pitkäaikaistyöttömiä 5,2 prosenttia.

Nämä työllisyystilanteen luvut kuvaavat koko maan haasteellista tilannetta, joka Kotkassa on muuhun maahan verrattuna vieläkin vaikeampi. (ks. Sotkanet 2016c.) Kuva 3 havainnollistaa työttömien ja pitkäaikaistyöttömien määrää Kotkassa ja koko maassa vuosina 2013 ja 2014.

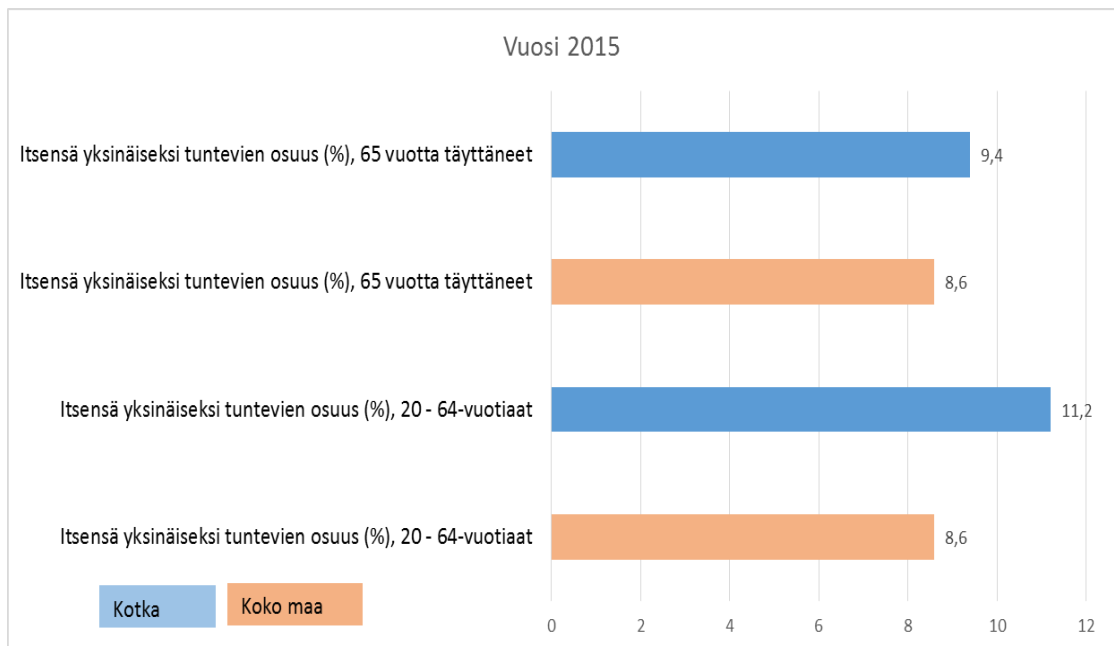
Kuva 3. Työttömien ja pitkäaikaistyöttömien määrä (Sotkanet 2016c)

Kotkan tilanne vuonna 2016 oli seuraava: Vuoden 2016 kesäkuun lopun tilastojen mukaan Kotkan työttömyysaste oli 20,8 prosenttia työvoimasta. Työllisyystilanne parani hiukan vuoden 2015 tilanteesta ja työttömien työnhakijoiden määrä väheni edellisvuoteen verrattuna 3 prosenttia vuodentakaisista luvuista. Toisaalta pitkäaikaistyöttömien määrä oli kymmenen prosenttia edellisvuotta suurempi. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2016.)

Yksinäisyys

Aikuisten terveys-, hyvinvointi- ja palvelututkimuksen (ATH) mukaan melkein kymmenesosa koko maan aikuisväestöstä tuntee itsensä jatkuvasti tai melko usein yksinäiseksi. Kotkassa itsensä yksinäiseksi tunsivat 20–64-vuotiaista 11,2 prosenttia. (Sotkanet 2016a.) Vastaava luku yli 65 täyttäneillä ja sitä vanhemmilla oli 9,4 prosenttia. Yksinäisyyden on todettu olevan riskitekijä syrjäytymiselle ja heikentävän terveydentilaa. (Sotkanet 2016b.)

Yksinäisyys aiheuttaa suuria terveystriskejä ja altistaa vakaville sairauksille lisäten merkittävästi sosiaali- ja terveystalouden käyttöä ja samalla taloudellisia kustannuksia. Yhteiskunnallisilla ratkaisuilla voidaan lisätä tai vähentää yksinäisyyttä. Suunnitteluvaiheessa tulisi arvioida tehtyjen päätösten vaikutus yksinäisyyteen, selvittää merkitystä esimerkiksi vammaisten ja eri sukupuolten elämään. Seuran löytymistä ja integroitumista tulee edesauttaa erilaisissa elämäntilanteissa ja erityisesti riskikohdissa. Tällaisia ovat eläköityminen, muutto, työttömyys, äitiyslomalta työhön paluu tai kotiäitiys. Tämä voidaan toteuttaa luomalla erilaisia kumppanuus- ja kohtaamispaikkoja, joissa ihmiset pääsevät tapaamaan toisiaan. (Sotkanet 2016a; Sotkanet 2016b.) Kuva 4 havainnollistaa itsensä yksinäiseksi tuntevien määrää koko maassa sekä erikseen Kotkassa vuoden 2015 lopussa.

Kuva 4. Itsensä yksinäiseksi tuntevien osuus Kotkassa ja koko maassa vuonna 2015 (Sotkanet 2016a; Sotkanet 2016b)

5 VERKOSTOJEN MERKITYS JA MONINAISUUS

Verkostokäsitettä käytetään niin paljon, että sen merkitys sekä moniselitteinen ja tarkka määrittely on vaikeaa. Verkostoon voidaan liittää jonkinlainen epävirallisuus ja itseohjautuvuus sekä joustavuus. Verkoston määreitä ja arvostuksia voidaan lisätä monesta eri lähestymisnäkökulmasta. Etenkin tilanteissa, joissa tarvitaan kipeästi neuvoja ja apuja, verkoston arvo on suurimmillaan.

Myös verkostoon osallistuvilla on hyvin erilaisia toiveita ja odotuksia toiminnasta. Suhtautumiseen vaikuttavat aiemmat kokemukset verkostotyöskentelestä. (Suominen, Aaltonen, Ikävalko, Hämäläinen & Mantere 2007, 10, 21.)

Järvensivu, Nykänen ja Rajala (2010, 5–6) pitävät verkostoa jonkinlaisena pohjakäsitteenä yhteistyölle, jossa muuttuviin tarpeisiin ei ole selkeitä ratkaisuja ja jossa työnjako ratkaistaan luottamus pohjalta joustavasti neuvotellen. Suominen ym. (2007, 10) mukaan verkostot ovat jonkinlaisia väljiä ratkaisuja, joissa korostuvat osallistujien välinen vuorovaikutus, vastavuoroisuus ja luottamus. Verkostoyhteistyöhön liitetään vapaaehtoisuus, satunnaisuus ja erilaiset epämuodollisen yhteistyön ominaisuudet.

5.1 Verkosto ja verkostoituminen

Silvennoinen (2008, 5) toteaa tänä päivänä verkostoitumisen olevan entistäkin tärkeämpää. Verkostoja tarvitaan erilaisen tiedon ja avun saamiseksi. Verkostosuhteet vaikuttavat omaan hyvinvointiimme - voimme sosiaalisten suhteiden kautta edistää terveyden ylläpitoa. Auttaessamme toisia ihmisiä saamme vastavuoroisesti itsellemme apua, kun sitä tarvitessamme.

Internet luo uusia mahdollisuuksia verkostoitumiseen. Keskinäinen yhteydenpito on sitä kautta helppoa ja nopeaa. Ominaista on, että sitoutuminen on vapaaehtoista ja kyseisestä verkostosta poistuminen on helppoa. Esimerkkeinä ovat Facebook, Second Life. Näiden niin sanottujen epävirallisten verkostojen kautta on mahdollista saada sellaista tietoa, kuten ajatuksia ja vihjeitä, joita viralliset verkostot eivät useinkaan tarjoa. (Silvennoinen 2008, 11.)

Virallisemmän verkoston, kuten rekisteröidyn yhdistyksen tiedonvälitys- ja yhteistyökanavat ovat toiminnaltaan säännönmukaisempia ja verkostoltaan pysyvämpiä. Tällainen verkosto on vahvimmillaan samanlaisina toistuvissa tilanteissa ja ongelmatilanteissa, joissa käsitellään ennalta arvattavia asioita. (Silvennoinen 2008, 10–11.)

Erilaisten verkostojen tarkoitusperänä on tuottaa niissä toimiville mielihyvää, toimia viestintäkanavina sekä toimia asiantuntemuksen, osaamisen ja moninaisen tiedon vaihtamisessa. Verkostot tarjoavat niissä toimiville merkittävän mahdollisuuden vaikuttamiseen. Tätä kautta ihmiset voivat vaikuttaa niihinkin tahoihin, joihin heillä ei ole virallista suoraa yhteyttä. (Silvennoinen 2008, 10–11.)

Verkostot auttavat asioiden hoidossa, lähentävät ihmisten keskinäisiä suhteita ja vahvistavat yhteisöllisyyttä. Henkilösuhteet syvenevät, saadaan ideoita ja virikkeitä, löydetään uusia harrastuksia. Verkostot voivat toimia myös linkkinä esimerkiksi uuden työtehtävän löytämisessä. (Silvennoinen 2008, 11–12.)

Verkostojen kehittyminen ei tapahdu hetkessä, vaan siihen vaaditaan aikaa. Hyvät vuorovaikutussuhteet ja luottamus rakentuvat toisiin ihmisiin tutustumisen kautta saaduilla positiivisilla kokemuksilla. Verkostoituminen vaatii resursseja – etenkin energiaa ja aikaa. Haasteellista on motivoida eri toimijat pitkäkestoiseen prosessiin, sillä liian usein odotetaan näkyviä hyötyjä tulevan heti. Siinä vaiheessa, kun eri toimijat ovat ymmärtäneet saatavan lisäarvon merkityksen, he ovat valmiit panostamaan resurssejaan verkostojen rakentamiseen ja suuntaavat kohti yhteistä tavoitetta. (Thomson & Perry 2006.)

Thomson ja Perry (2006) toteavat, että yhteistyön tekeminen on prosessi, jossa aidon yhteisen tekemisen kautta saadaan muutosta aikaan. Yhteiset tavoitteet saavutetaan parhaiten silloin, kun prosessille löydetään sopiva ohjauksellisuus ja koordinaatio. Ohjauksellisuus tarvitaan, jotta vastuut ja roolit saadaan jaettua selkeästi sekä kyetään toimimaan konkreettisen, yhteisen toimitasuunnitelman mukaisesti.

5.2 Luottamuksen merkitys verkostojen toiminnassa

Oppiminen, vuorovaikutus ja luottamus ovat niitä tekijöitä, jotka liittyvät verkostojen toimintaan. Yhteistyössä luottamus on yhteisön koossa pitävä voima. Luottamus merkitsee sitä, että lupaukset pidetään, toimitaan sovitusti ja uskotaan siihen, että toinen tarkoittaa hyvää. Tehdyt suunnitelmat yhteisten tavoitteiden edistämiseksi ovat mielekkäitä ainoastaan silloin, kun osapuolet uskovat ja luottavat toistensa tekevän asiat, niin kuin on yhteisesti sovittu. Mikäli

luottamusta osapuolten kesken ei syystä tai toisesta synny, tällöin verkostolla ei katsota olevan edellytyksiä toimia. (Suominen ym. 2007, 28.)

Silvennoinen (2008, 19) toteaa, että verkostoituminen perustuu aitoon yhteistyöhön, jossa parhaimmillaan kaikki saavat lisäarvoa ja hyötyä – kaikki yhdessä ja kukin erikseen. Verkoston jäsenten kesken vallitsee vahva luottamus, jonka kautta pyritään yhteisiin päämääriin sekä tavoitteisiin. Vuorovaikutus on avointa, osapuolet kuuntelevat toisiaan, oppivat yhdessä ja jäsenten henkisuhteet rikastuvat. Aidon yhteistyön kautta saavutetaan asioita, joihin kukaan ei olisi ilman yhteistyötä pystynyt voittaja–voittaja-periaatteella.

5.3 Verkostoituminen Kumppanuustalo Viikarissa

Tällä hetkellä Kumppanuustalo Viikarin käyttäjinä olevat lukuisat yhdistykset ja ryhmät toimivat pääsääntöisesti omineen, yhteistä tekemistä on melko vähän. Nyt kumppanuustalolla on toteutettu yhteisiä kumppanuusiltoja, jotka jatkossakin ovat neljä kertaa vuodessa, lisäksi on pidetty esimerkiksi yhdistysten yhteiset joulumyyjäiset ja erilaisia hyvinvointiin liittyviä tapahtumia. Yhteistyön toteutukseen on osallistunut vain muutama Viikarissa toimiva yhdistys. Verkostoitumisessa ollaan vielä alkuvaiheessa. Jatkossa tarvitaan yhteisiä ponnistuksia, mutta onnistuessaan verkostoituminen tulee hyödyttämään kaikkia osapuolia saavutettuna lisäarvona. Näitä ovat esimerkiksi kokemukset, kontaktit ja tietämys. Internetin hyödyntäminen verkostoitumisessa on suuri mahdollisuus – tällä hetkellä tietoa jaetaan pääsääntöisesti vain Viikarin Facebook ja kotisivujen kautta.

6 VUOROVAIKUTUS KESKINÄISISSÄ SUHTEISSA

Silvennoisen (2008, 19–21) mukaan verkostojen toimintaan liittyy oleellisesti vuorovaikutus, oppiminen ja luottamus. Keskinäinen tietojen vaihtaminen ja hyvä vuorovaikutus ovat keskeistä luottamuksen rakentumisessa. Vuorovaikutus mielletään yleisesti puhumiseksi ja kuuntelemiseksi.

6.1 Vuorovaikutuksen ulottuvuudet

Vuorovaikutuksen ulottuvuuksia voidaan tarkastella nelikentän kautta (kuva 5).

Kuva 5. Vuorovaikutuksen ulottuvuudet Silvennoista (2008, 19) mukailten

Aito yhteistyö

Yhteistyön lähtökohtana on, että toimitaan voittaja–voittaja-periaatteella. Jäsenten luottamus on syvää ja vuorovaikutus avointa. Osataan keskinäisen kuuntelun periaate ja pyritään yhdessä yhteisiin päämääriin ja tavoitteisiin. Opitaan yhdessä asioita ja saavutetaan jotain sellaista, mihin kukaan ei olisi pystynyt yksin. Aidon yhteistyön kautta kaikki hyötyvät ja saavat lisäarvoa. (Silvennoinen 2008, 21.)

Kaikki ratkaisut sopivat

Henkilökohtaiset suhteet asetetaan yhteisten tulosten ja päämäärien edelle. Vastavuoroisuus voi muodostua yksipuoliseksi, sillä sen sijaan, että etsittäisiin voittaja-voittaja -asetelmaa, ei pidetä kiinni yhteisistä periaatteista. Tullaan tilanteeseen, jossa annetaan muille periksi vastoin yhteistä ja omaa etua. (Silvennoinen 2008, 20.)

Hällä väliä

Henkilö voi olla mukana verkoston toiminnassa, mutta ei halua tehdä muiden kanssa aitoa yhteistyötä. Yhteistyöhaluttomuus johtuu usein siitä, että verkosto ei ole kyseiselle henkilölle merkityksellinen. Ajan mittaan tilanne ajautuu siihen, että henkilö jää tai jätetään pois yhteisestä toiminnasta. (Silvennoinen 2008, 19.)

Voitto kotiin

Verkostosuhteita käytetään ainoastaan omien etujen tavoittelemiseen. Oma etu on yhteisen edun edellä. Tämä tuo tullessaan luottamuspuolan muihin jäseniin ja yhteistyö säröilee. Oman edun tavoittelusta seuraa ennemmin tai myöhemmin verkostosuhteiden päättyminen. (Silvennoinen 2008, 20.)

6.2 Dialogin merkitys vuorovaikutuksessa ja Kumppanuustalo Viikarissa

Hyvään vuorovaikutussuhteeseen kuuluu onnistunut dialogi, joka pitää sisällään vuoropuhelua, yhteistä ajattelua. Dialogissa osapuolet pyrkivät toisiaan kunnioittavaan keskusteluun. Puhumisen lisäksi vaaditaan kuuntelua, oikeaa asennetta, suhtautumistapaa ja ajattelua. Ilmapiiiriin kuuluu hyvä olo, rentous ja nauru. Tällöin on helppo käsitellä vaikeitakin aiheita. Turvallisessa ilmapiiirissä on helpompi jakaa tunteita ja kuunnella muita. (Koskimies, Pyhäjoki & Arnkil 2012, 29.)

Vuorovaikutussuhteet Kumppanuustalolla

Yhteisiin tavoitteisiin pääsemiseksi tarvitaan aitoa yhteistyötä, mikä vaatii vuorovaikutuksen lisäämistä. Tavoitteena on, että opitaan tuntemaan toisia ja jakamaan asioita. Kumppanuustalolla tämä tarkoittaa tarvetta lisätä yhteisiä, onnistuneita vuorovaikutuskokemuksia, näitä halutaan jatkossa edistää.

7 YHDISTYSTEN JA JÄRJESTÖJEN MERKITTÄVÄ ROOLI

Yhdistystoiminnan merkittävänä roolina on tiedon välittäminen ihmisten tarpeista poliittisille päättäjille sekä toimiminen edun valvojana. Yhdistysten ja järjestöjen kautta vaalitaan osallisuutta ja yhteisöjen voimaa sekä annetaan tukea ja apua. Apua annetaan kansalaisille yleisesti vertaistuen ja vapaaehtoistoiminnan keinoin. Yhdistystoiminta pitää sisällään paljon erikoistunutta ammattiosaamista. Yhtenä tärkeänä osa-alueena nousee matalan kynnyksen toiminta ihmisten arjessa. (Järjestöt voimana muutoksessa 2011, 6–7.)

Yhdistykset ja järjestöt tarjoavat kuntalaisille usein sellaista tukea ja toimintaa, jota kunnilla ei ole mahdollista tarjota. Niiden tekemällä työllä voidaan täydentää julkisen sekä yksityisen sektorin palveluja. Terveysten edistämisen näkökulmasta yhteistyöllä ja eri toimijoiden voimavarojen yhdistämisellä voidaan tukea ja edistää terveyttä ja hyvinvointia sekä ennaltaehkäistä sairauksia. Toimijat voivat vuorovaikutuksessa toistensa kanssa hyödyntää erilaisia toimintamuotoja yhdessä sovittujen pelisääntöjen mukaisesti. (Peltosalmi, Vuorinen & Särkelä 2009, 150.)

Kolmannella sektorilla on merkittävä rooli myös työllistämisessä. Etenkin monet sosiaali- ja terveysalan järjestöt toimivat kumppaneina kunnille julkisten palveluiden tuottajina. Työnantajana toimivien järjestöjen määrä Suomessa on kasvanut merkittävästi viimeisten vuosikymmenten aikana. (Jalava, Koskela, Pentala, Murto & Kaikkonen 2014.)

Yhdistystoiminnan asemasta Suomessa kertoo myös yhdistysten määrä. Kaikkiaan rekisteröityjä yhdistyksiä Suomessa oli vuoden 2016 tammikuun lopussa 137 890. (Patentti- ja rekisterihallitus 2016b.)

7.1 Yhdistystoiminnan perusteita

Loimu (2013, 10) määrittelee yhdistyksen seuraavasti. *Yhdistys on yhteenliittymä,*

- *jossa on vähintään kolme jäsentä,*
- *jolla on aatteellinen tarkoitus*
- *joka on tarkoitettu pysyväksi.*

Yhdistyksen perustamiseen liittyy jäsenten yhtenäiset tarpeet ajaa omia etujaan. Jäseniä yhdistää useimmiten yhteiset pysyvät aatteet. Yhdistyksen voi perustaa kuka tahansa. Kaikilla on yhtäläinen oikeus kuulua mihin tahansa yhdistykseen, samoin oikeus erota yhdistyksestä ilman erityistä syytä. Yhdistys voi valita, onko se rekisteröity vai rekisteröimätön. Mikäli yhdistys haluaa rekisteröityä, sen tulee olla merkittynä patentti- ja rekisterihallinnon ylläpitämään yhdistysrekisteriin. Ihmisiä, jotka kuuluvat yhdistykseen, kutsutaan jäseniksi ja yhteenliittymää yhdistykseksi. Yhdistys voi järjestää haluamaansa toimintaa, huomioiden kuitenkin yhdistyslain määräyksien noudattamisen. Yhdistysrekisteriin merkityn yhdistyksen perässä on kirjaimet ry. (Loimu 2013,10–17; Patentti- ja rekisterihallitus 2016c.) Yhdistyslain 1. § 1. momentin mukaan *yhdistyksen saa perustaa aatteellisen tarkoituksen yhteistä toteuttamista varten. Tarkoitus ei saa olla lain tai hyvien tapojen vastainen.*

7.2 Järjestötyypit

Yhdistysten ja järjestöjen toiminta-ajatukseen vaikuttaa jäsenyhdistysten ja jäsenten arvot sekä intressit. Yhdistysten ja järjestöjen käsitteelliset erot ovat seuraavat: yhdistykset toimivat yleensä paikallisesti, järjestöt ovat valtakunnallisia paikallisista yhdistyksistä muodostuvia organisaatioita. Yhdistys- ja järjestötoiminnat viittaavat melko samanlaiseen toimintaan, ja siksi niistä puhutaankin usein rinta rinnan. (Patentti- ja rekisterihallitus 2016a.)

Yhdistykset voidaan luokitella yhdeksään eri luokkaan niiden toimialan mukaisesti 1) poliittiset yhdistykset, 2) ammattiin ja elinkeinoon liittyvät yhdistykset, 3) sosiaali- ja terveysalan yhdistykset, 4) kulttuurialan yhdistykset, 5) vapaaajan yhdistykset, 6) urheilu- ja liikuntayhdistykset, 7) uskontoon ja maailmankatsomukseen liittyvät yhdistykset, 8) maanpuolustukseen ja kansainvälisiin suhteisiin liittyvät yhdistykset ja 9) muut yhdistykset. (Vettenranta 2006, 10.)

Useat kansalaisjärjestöt ovat muodostuneet heille tärkeän aatteen tai sanoman ympärille, jota halutaan jakaa eteenpäin. Tästä syystä viestinnällä on tärkeä rooli yhdistysten ja järjestöjen toiminnassa. (Vettenranta 2006, 18.)

7.3 Yhdistysten ja toimijoiden tietämys toisistaan Kumppanuustalolla

Tunnettavuuden kautta lisätään mahdollisuuksia – voidaan tutustua ja tutustuttaa esimerkiksi uusiin ihmisiin ja harrastuksiin, laajentaa verkostoja ja saada tätä kautta erilaisia verkostojen hyötyjä. Tämän hetken tilanne kumppanuustalon käyttäjäyhdistysten ja ryhmien kesken on, että keskinäinen tunnettuus on heikko ja sitä on tarve lisätä.

Tutkimusta aloittaessa oli ajatuksena tehdä Kumppanuustalo Viikarissa toimiville yhdistyksille kansio, josta he löytäisivät tiedon talossa toimivista muista käyttäjäyhdistyksistä. Tämä vaihtoehto kuitenkin hylättiin, koska tietojen ajan tasalla pitäminen olisi voinut muodostua suureksi haasteeksi. Lisäksi tiedot olisi ollut katsottavissa vain käymällä kumppanuustalolla paikan päällä. Sähköisessä muodossa olevan tietopankin etuna on, että se ei ole aikaan, eikä paikkaan sidottu, myös tietojen päivitys on helpompaa.

Yhtenä keinona tietämyksen lisäämiseksi on Internetin hyödyntäminen. Esimerkiksi Yhdistysinfo.fi sivusto tuo tähän mahdollisuuden. Kyseistä sivustoa on tuotu esille kumppanuustalon avoimissa tilaisuuksissa. Tietoisuutta on tarve lisätä, jotta yhä useampi yhdistys oppii käyttämään sivustoa aktiivisesti. Yhdistysinfo.fi sivusto on tietopankki Kaakkois-Suomen ja Loviisan yhdistyksille sekä yhdistystoiminnasta kiinnostuneille. Toimijat jaotellaan sivustolla olevien toimialojen mukaisesti. Näin tietoa hakevan on helpompaa löytää eri yhdistykset ja niiden toiminta. (Yhdistysinfo 2016.)

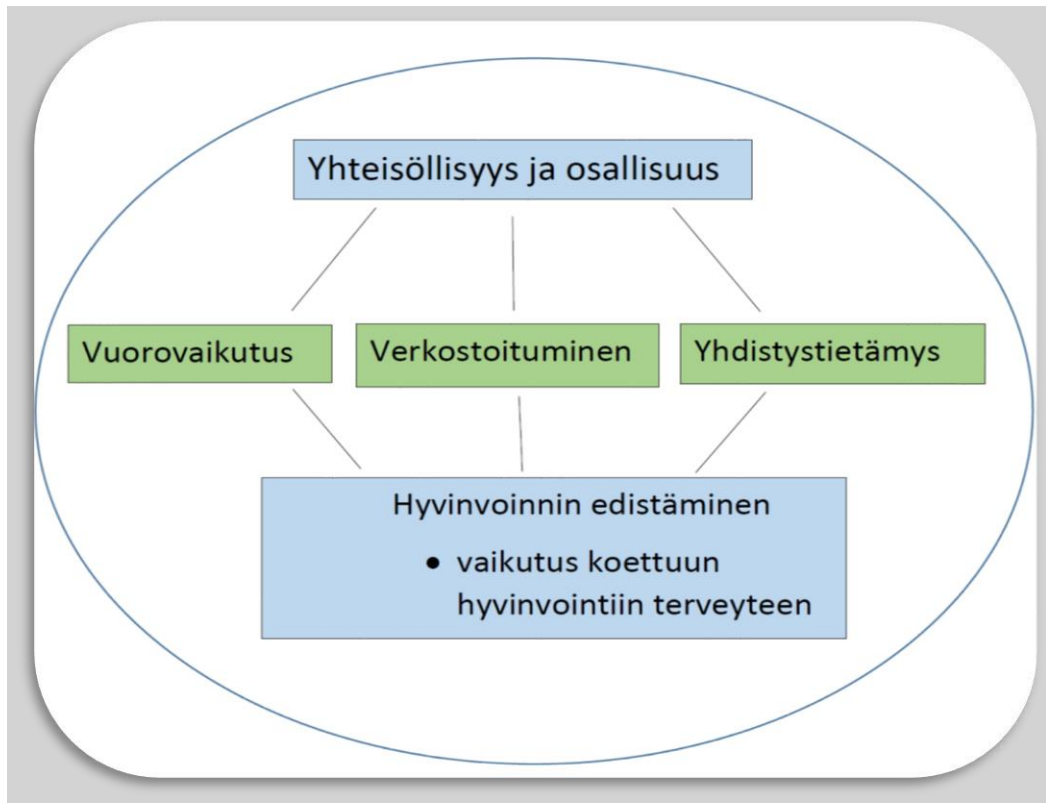
Sivusto on ilmainen, ajankohtainen ja helppokäyttöinen kanava yhdistystoiminnan viestintään ja markkinointiin. Yhdistys voi tiedottaa sivustolla omista tapahtumista, uutisista, tilaisuuksista ja vapaaehtoistoiminnan tehtävistä. Yhdistysinfo.fi sivusto on työkalu, joka helpottaa yhdistysten ja järjestötiedon löytämistä, minkä myötä järjestötoiminnan näkyvyys ja tunnettavuus kasvaa. Tätä kautta on helpompi löytää yhteistyökumppaneita muista yhdistyksistä ja pienetkin yhdistykset saavat toimintansa esiin eikä heidän tarvitse perustaa esimerkiksi omia nettisivuja. (Yhdistysinfo 2016; Maijanen 2016.)

Kuntatoimijat, erityisesti alan ammattilaiset puolestaan voivat käyttää sivustoa kansalaisten ja asiakkaiden ohjaamiseen sekä osallistamiseen. Tieto löytyy nopeasti ja helposti - kynnys ohjata asiakkaita järjestötoimintaan madaltuu. (Yhdistysinfo 2016; Maijanen 2016.)

8 YHTEENVETO TEOREETTISESTA VIITEKEHYKSESTÄ

Erik Allardt (1976) hyvinvoinnin määrittely luo pohjaa yhteisöllisyyden ja osallisuuden vaikutuksesta ihmisen kokemaan hyvinvointiin ja terveyden edistämiseen. Tässä opinnäytetyössä keskitytään selvittämään verkostoitumisen, vuorovaikutuksen ja yhdistystietämyksen ulottuvuuksien merkityksellisyyttä yhteisöllisyyden ja osallisuuden lisäämisessä Kumppanuustalo Viikarissa. Teoriaan pohjautuva tutkimustaulukko löytyy liitteenä 3.

Kuvassa 6 on esitetty tämän opinnäytetyön keskeisimmät teoreettisen viitekehysten osa-alueet. Yhteisöllisyyden ja osallisuuden luomisessa verkostoituminen, vuorovaikutus ja yhdistystietämys kytkeytyvät vahvasti yhteen.

Kuva 6. Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys

9 KEHITTÄMISTYÖN TOTEUTTAMINEN

9.1 Tutkimus, menetelmä, aineiston keruu ja analyysi

Kvalitatiivisen eli laadullisen tutkimuksen lähtökohtana on ihmisen todellisen elämän, elämänpiirin sekä siihen liittyvän merkityksen kuvaaminen (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2010b, 157, 260; Kylmä & Juvakka 2007, 16). Kylmä ja Juvakka (mp.) tuovat esille, että laadullisessa tutkimuksessa voidaan aineistoa kerätä monilla eri menetelmillä esimerkiksi haastattelemalla tai videoidulla.

Tämän tutkimuksen metodologiaksi valittiin laadullinen tutkimus, sillä se soveltuu parhaiten yksityiskohtaisen tiedon saantiin. Pääasialliseksi aineistonkeruumenetelmäksi valittiin teemahaastattelu, sillä haluttiin saada mahdollisuus tulkita kysymyksiä ja tarvittaessa täsmentää vastauksia. (Tuomi & Sarajärvi 2012b, 74–75.)

Haastateltaviksi pyydettiin kumppanuustalon käyttäjäyhdistysten vastuhenkilöitä. Haastattelun aihepiirit, teema-alueet määriteltiin etukäteen ja haastattelussa edettiin näiden keskeisten teemojen sekä lisänä olevien tarkentavien kysymysten mukaan. Teemat käytiin läpi haastateltavien kanssa, mutta kysymysten järjestys ja laajuus vaihtelivat haastattelusta toiseen. Yhdenmukaisuuden vaade oli erilainen eri haastattelussa, mutta tarkoitus oli löytää merkityksellisiä vastauksia tutkimuskysymyksiin.

Kerätty aineisto järjestettiin, lajiteltiin ja litteroitiin. Järjestely ja lajittelu tapahtuivat systemaattisesti eri värejä käyttäen. Analyysitapana käytettiin ymmärtämiseen pyrkivää lähestymistapaa, teemoittelua ja tyypittelyä. Tuloksista laadittiin synteesejä ja näin koottiin pääseikat yhteen saaden vastaukset tutkimuskysymyksiin. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2010b, 221–230.) Tutkimusprosessissa aineiston keruuta ja analysointia tehtiin vuoroittain (ks. Kylmä & Juvakka 2007, 59). Lisäksi aineiston koostamisessa hyödynnettiin jo valmiina olevia dokumentteja esimerkiksi kumppanuustalon suunnitteluvaiheessa suunnitteluilloissa kerättyä dokumentoitua materiaalia, joissa yhdistyksiltä kysyttiin ajatuksia yhteisestä toiminnasta ja tulevaisuuden toiveista. Aineistossa oli myös aiemmin kyselytutkimuksilla kerättyä aineistoa, jota analysoitiin.

Tutkimuksen tieteenfilosofinen lähestymistapa pohjautuu fenomenologis-hermeneuttiseen tieteenfilosofiaan. Tutkimuksessa korostuu yksilöllinen, subjektiivinen merkitys. Tulkintaa käytetään kokonaisvaltaisen käsityksen muodostamiseen tutkittavasta ilmiöstä. Tutkimuksen teossa tutkimuksen kohteena on ihminen ja keskeisinä käsitteinä ovat yhteisöllisyys, kokemus ja merkitys. Kysymyksinä nousee esille tulkinta ja ymmärtäminen. Ajatuksena on, että ihmisilö on yhteisöllinen ja todellisuuden merkitykset avautuvat meille yhteisön kautta. Nämä merkitykset ovat subjekteja yhdistäviä. Ilmiöiden ymmärtäminen on aina tulkintaa. Hermeneuttinen tarkoittaa sitä, että oivalletaan ilmiöiden merkitys. Fenomenologis-hermeneuttisen tutkimus käsitteellistää kokemuksen merkityksen, eli ilmiön. Jo tunnettua nostetaan tietoisuuteen tutkimalla ihmisen kokemusmaailmaa. (Heikkilä, Jokinen & Nurmela 2008, 30–31; Tuomi & Sarajärvi 2012b, 34–35.)

9.2 Tutkimukseen osallistujien valinta ja haastattelujen toteutus

Tutkimukseen osallistujat valittiin kumppanuustalon käyttäjäyhdistysten joukosta. Tarkoituksenmukaisuus määrittä valintaa, satunnaistamista tai määrällistä edustavuutta ei tarvittu. Tutkimuksella pyrittiin saamaan mahdollisimman kattava kuva tutkittavaan ilmiöön. (Kylmä & Juvakka 2007, 58–59). Tutkimukseen osallistuviin henkilöihin otettiin yhteyttä pääsääntöisesti puhelimitse ja sovittiin haastatteluaika ja paikka. Yhden henkilön kanssa haastatteluaika ja paikka sovittiin kasvotusten Kumppanuustalolla.

Haastateltavat olivat iältään 36–71-vuotiaita, kolme miestä ja kaksi naista. Heistä kolme oli eläkkeellä ja kaksi työikäistä, työelämässä olevaa. Kaikilla oli pitkäaikainen kokemus yhdistystoiminnassa mukanaolosta. Kokemusvuodet vaihtelivat kymmenestä kuuteenkymmeneen vuoteen. Otos edusti seuraavia yhdistyksiä: vapaa-aika (2), kulttuuriala (1), sosiaali- ja terveysala (2), poliittinen (1), urheilu- ja liikunta (1). Osa haastatelluista toimi useammassa eri yhdistyksessä.

Yhdistystoimintaan osallistuminen eriarvoistuu sosioekonomisen aseman mukaan. Koulutuksella ja paremmilla tuloilla on merkittävä vaikutus osallistumisen lisääntymiseen. (Oikeusministeriö 2009, 108, 114–115.) Tämä näkyi myös

tutkimukseen osallistujien keskuudessa. Heillä kaikilla oli vähintään opistotason koulutus ja kolmella korkeakoulututkinto. Osallistuminen ja osallisuus näyttivät olevan myös vahvasti elämäntilannesidonnaisia.

Teemahaastattelumenetelmällä tapahtuneen aineistonkeruun tavoitteena oli saada mahdollisimman monipuolinen kuvaus tutkittavasta ilmiöstä. Haluttiin saada tietoa, joka on sidoksissa Kumppanuustalo Viikarin tutkimusympäristöön, kulttuuriin ja yhteisöön. (Kylmä & Juvakka 2007, 79.)

Yksilöhaastatteluina toteutettuja haastatteluja tehtiin kaikkiaan viisi. Tarkkaa haastateltavien määrää ei haluttu etukäteen määritellä. Ajatuksena oli jatkaa aineiston keruuta niin kauan, kuin haastattelut tuovat tutkimusongelman näkökulmasta uutta tietoa. Tässä tapauksessa määrä jätettiin viiteen, sillä samat asiat alkoivat kertautua. Keräämisen päättämisessä luotettiin tutkijan omaan näppituntumaan pitäen ohjenuorana saturaatioajattelua. Tällä tarkoitetaan edellä kuvattua aineiston kylläisyyttä, riittävyttä, jolloin haastattelu ei tuota enää uutta informaatiota. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009a, 182.)

Haastatteluista kolme tehtiin Kumppanuustalolla, yksi Karhulassa sijaitsevassa kahvilassa ja yksi haastateltavan kotona. Jokaista kertaa varten varattiin rauhallinen tila, jossa haastattelu voitiin tehdä ilman ulkopuolisia häiriötekijöitä. Kumppanuustalo Viikari oli kaikille entuudestaan tuttu paikka ja tuttuus edisti hyvän haastattelutilanteen kehittymistä. Ilmapiiristä pyrittiin luomaan mahdollisimman turvallinen ja luottamuksellinen. Haastattelutilanne pyrittiin jorkkaisessa haastattelussa pitämään jäsenneltyä etukäteen tehtyjen apukysymysten ja tärkeiden asioiden listaamisen avulla. Listauksesta ei kuitenkaan haluttu tehdä tiukkaa, sillä sen ei haluttu ohjaavan vastauksia liikaa.

Haastattelut nauhoitettiin yhtä lukuun ottamatta. Haastattelu on yksi tavallisimmista laadullisen tutkimuksen tiedonkeruumuodoista. Wangin ja Parkin (2016, 213) mukaan haastatteluiden nauhoitus on tärkeää siitäkin huolimatta, vaikka olisi nopea kirjoittaja. Ilman nauhoitusta kaikkien tietojen tallentaminen on lähes mahdotonta ja kirjoittaminen häiritsee keskustelua.

Aineisto kirjoitettiin nauhalta tekstimuotoon, jolloin päästiin tekemään jo alustavaa analyysiä. Haastattelujen purkaminen tekstiksi vei yllättävän paljon aikaa. Yksi haastattelu vei aikaa keskimäärin 60–90 minuuttia ja sen kirjoittaminen tekstiksi kesti haastatteluun verrattuna moninkertaisen ajan.

9.3 Vuorovaikutustapahtuma ja dokumentteihin perustuva tieto

Teemahaastattelujen jälkeen toteutettiin kaikille yhdistyksille ja ryhmille avoin kumppanuusilta syyskuussa 2016. Keskinäisen vuorovaikutuksen lisäämisen lisäksi kyseisen illan tavoitteena oli saada lisäaineistoa tutkimukseen. Tilaisuuden yhtenä aiheena oli osallisuuden ja yhteisöllisyyden lisääminen Kumppanuustalo Viikarissa. Paikalla oli 37 henkilöä, pääasiallisesti Kumppanuustalo Viikarin käyttäjäyhdistyksistä. Mukana oli myös Kotkan kaupungin edustus.

Osallistujilta kysyttiin yhteistyön tarvetta sekä esimerkiksi konkreettisia keinoja yhdistysten välisen yhteistyön lisäämiseksi. Heille jaettiin kaavake, jossa oli aikaisemman aineiston: teemahaastattelujen ja dokumentteihin perustuvan tiedon perusteella tulleita ajatuksia yhteisestä tekemisestä. Tähän kaavakkeeseen oli mahdollisuus lisätä uusia ehdotuksia ja kommentteja. (Ks. liite 4.) Vastauksia saatiin 18 henkilöltä, joista tehtiin kooste. (ks. liite 5.)

10 KEHITTÄMISTYÖN TULOKSET

Tämän laadullisen tutkimuksen tarkoituksena oli tutkia yhteisöllisyyden ja osallisuuden lisäämistä Kumppanuustalo Viikarissa. Tutkimustuloksista käy ilmi, että tähän voidaan merkittävästi vaikuttaa lisäämällä yhdistysten verkostoitumista, keskinäistä vuorovaikutusta ja tietämystä toistensa toiminnasta.

10.1 Yhteisöllisyyden ja osallisuuden merkitys yhteisessä toiminnassa

Haastatteluissa nousi esiin ihmissuhteiden kantava voima yhteisessä toiminnassa sekä erilaisissa elämäntilanteissa. Keskeiseksi merkitykseksi kuvattiin yhdistystoiminnan kautta saadut uudet ystävät sekä olemassa olevien ihmissuhteiden ylläpitäminen. Ihmissuhteilla koettiin olevan erityinen merkitys hyvinvoinnin ja terveyden kannalta. Kaikki haastateltavat toivat esille fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen sekä ympäristöllisen terveyden edistämisen. Yhdistystoiminnan kautta voitiin edistää myös materiaalista hyvinvointia sekä työllistymistä. Seuraavat esille tulleet vastaukset kuvaavat terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä sekä ihmissuhteiden merkitystä:

”Osallisuuden merkitys omalle hyvinvoinnille - en voisi ajatella, että olisin vain yksin. Perheen lisäksi tarvitaan myös muita kontakteja.”

”Yhdistystoiminta vaikuttaa positiivisesti terveyteen – ihan kaaheen kiva on tavata ihmisiä. Itelle tulee ilonaiheita. Yhteisön tuki on merkittävä.”

”Ihmissuhteiden kannalta yhdistystoiminta on niitä elämän merkittävimpiä, keskeisimpiä asioita terveyden ja hyvinvoinnin kannalta, vaikka välillä tuntuu, että se vie viimeisetkin pisarat, kun on vielä työelämässä.”

”Yhdistyksen tapaamiset ovat tärkeitä – tapaa samanhenkisiä ja samassa elämäntilanteessa olevia ihmisiä.”

”Yhdistyksen kautta luodaan ihmissuhteita - toimii kantavana voimana.”

”Vertaistuen hakeminen on tärkeää yhdistystoiminnassa.”

Työllistymisen ja materiaalisen hyvinvoinnin edistämisen kannalta kolmannen sektorin merkitys nousi vastauksissa esille siten, että vapaaehtoistyö yhdistyksessä voi parantaa huomattavasti työllistymistä jatkossa. Haastatteluissa mainittiin muun muassa seuraavaa: 1) yhdistyksissä tehty vapaaehtoistyö näyttää hyvältä CV:ssä ja parantaa näin työnsaantimahdollisuuksia, 2) harrastuksesta voi myöhemmin tulla ammatti ja 3) vaihtoehtona on myös yhdistyksessä työllistyminen. Materiaalisen hyvinvoinnin edistämisessä esille nousi esimerkiksi mahdollisuus hakea taloudellista tukea toimintaan sekä uskottavuuden ja vaikuttavuuden lisääntyminen. Seuraavat vastaukset kuvaavat kolmannen sektorin tärkeyttä työllistymisen ja työmarkkinavalmiuksien parantamisessa:

”Nyt teen työtä yhdistyksessä vapaaehtoistyönä. Yhdistystoiminta tukee omaa työllistymistä ja mahdollistaa apurahojen haun. Haluan antaa aikaa yhdistystoiminnalle, koska se poikii hyvää tulevaisuudessa.”

”Yhdistyksen kautta uskottavuus ja vaikuttavuus lisääntyvät. On hyvä, kun on taustataho, mikä lisää voimaa. Esimerkiksi asian esittämisessä yhdistyksellä on enemmän vaikuttavuutta, kuin yksittäisellä henkilöllä. Tällöin voi puhua henkilökohtaisesti sekä yhdistyksen nimissä.”

”Yhdistyksen (...) vaikuttamismahdollisuudet ovat hyvät, jos haluja ja aikaa on, niin pystyy hyvin vaikuttamaan”

”Yhdistystoiminnan kautta pystyy vaikuttamaan, tottakai! Ei pidä kuitenkaan yrittää vaikuttaa sellasiin asioihin, jotka ovat mahottomia. Pitää löytää semmoset kohteet ja semmoset asiat, jotka on yhdistyksille läheisiä ja jonka eteen voidaan jotaa tehdä (...). Lisäksi vaikuttaminen pitää hoitaa asiallisesti ja positiivisen vuorovaikutuksen kautta.”

Elämäntilanteen mainittiin vaikuttavan osallistumiseen ja osallisuuteen. Työelämässä olevilla, etenkin jos perheessä on pieniä lapsia yhdistystoimintaan tarvittavan ajan järjestäminen voi olla haasteellista. Parhaiten aikaa tuntui olevan eläkeiässä olevilla, riippuen siitä oliko esimerkiksi lapsenlapsia, joiden kanssa halusi viettää aikaa. Vaikka ajan järjestäminen osoittautui etenkin ruuhkavuosia elävälle toisinaan haasteelliseksi, kaikki haastateltavat pitivät yhdistystoiminnassa mukanaoloa yhtenä heidän elämänsä merkittävimmistä asioista. Kaikki haastateltavat olivat sitä mieltä, että aikaa yhdistystoiminnalle löytyy, kun sitä vain järjestää. Seuraavat vastaukset kuvaavat eri elämäntilanteissa olevien mahdollisuutta osallistua yhdistystoimintaan:

”Kun on eläkkeellä, niin on aikaa, mutta kalenteri on täysi. Vapaa-aika täytyy jakaa, mitä tekee perheen parissa ja mitä lasten parissa.”

”Eläkkeellä olen ollut jo 5 vuotta – aikaa on.”

”Perheellisenä lastenhoitojärjestelyt täytyy huomioida.”

Kaikki tutkimukseen osallistuneet kuvasivat yhteisen toiminnan vähentävän merkittävästi yksinäisyyttä. Seuraava vastaus kuvaa hyvin haastateltujen yhteistä näkemystä:

”Oli ihminen sitten nuori tai vanha – jos joutuu olemaan yksin kotona, niin että ei osaa lähteä ettimään kavereita, se on paha juttu!. Yhdistystoiminta on hyvä vaihtoehto kapakkalinjalle”.

Yhdistystoiminnan kannalta on tärkeää, että yhteiskunnalliset edellytykset yhteiselle toiminnalle on luotuna. Kaupungin tarjoamia kohtuuhintaisia tai ilmaisia toimitiloja pidetään yhdistystoiminnan turvaamisen kannalta yhtenä tärkeimmistä aineellisista edellytyksistä. Lisäksi kaupungin päättäjiltä toivotaan aktiivisuutta kansalaisten suuntaan. (Peltosalmi ym. 2014, 28–29.)

Kaikki haastateltavat pitivät erityisen hyvänä, että Kotkan kaupunki on tarjonnut kohtuuhintaiset toimitilat yhdistysten käyttöön. Koettiin, että myös kaupungin päättäjät arvostavat yhdistysten tekemää tärkeää työtä.

”Kumppanuustalo on hyvä esimerkki siitä, että taksat ovat inhimillisiä. Nyt on Kotkassa sekä Karhulassa kohtuuhintaiset paikat.

”Viikarin merkitystä ei voi liikaa korostaa. Tosi hieno homma! Tilat on tosi hyvät! Paikka on tullut tarpeeseen.”

”Vasta nyt on kohtuuhintaisia toimitiloja. Ennen pidettiin kokouksia vaikka missä. Täälläpäivähän on aivan luksusta, kun on Kumppanuustalo Viikari”

”Viikari on hyvä juttu. Jo heti alusta näki, että kaikki menee hyvin, etenkin kun kaupunki lähti mukaan tähän.”

”Nyt löytyy hyviä, kohtuuhintaisia kokoustiloja. Viikari on huippujuttu. Hyvät tilat ja tekniikka.”

”Yhteisöllisyyden toteutumisen kannalta on hyvä, kun nyt löytyy Kumppanuustalon myötä kohtuuhintaisia toimitiloja.”

Yksi haastatelluista toi esille, että yhdistystoimintaa edistämällä voidaan lisätä kaupungin houkuttelevuutta ja vetovoimaisuutta. Tässä yhteydessä hän otti esille kumppanuustalon esiintuomisen esimerkiksi kaupungin omilla kotisivuilla. Haastateltava mainitsi, että uusi paikkakunnalle muuttanut tai muuttoa harkitseva henkilö etsii yleisesti ensin tietoa kyseisen kaupungin Internet-sivuilta.

”Yhdistystoiminnan kautta voidaan lisätä vetovoimaisuutta ja houkuttelevuutta kaupunkia kohtaan. On hyvä, että kaupunki voi tuoda esille, että meillä on jotain erityistä.”

Kaikki haastateltavat pitivät yhteistyötä kaupungin kanssa tärkeänä. Yhteydenpitoa toivottiin molempiin suuntiin, virkamiehiltä yhdistyksiin päin sekä yhdistyksiltä kaupungin suuntaan. Haluttiin, että viestit saadaan vietyä päättäjille. Miten tämä asia hoidetaan käytännössä, mitkä ovat toimintatavat? Tämä vaatii tulevaisuudessa yhteistyötä, johon ei ole valmista ratkaisua. Yhdistykset eivät tuntuneet tietävän kanavia kaupungin kanssa tehtävään yhteistyöhön. Seuraavat vastaukset kuvaavat yhteistyön tärkeyttä:

”On käynyt mielessä, että yhteistyötä voisi tehdä enemmän kaupungin suuntaan. Toivomuksena, että kaupunki olisi entistäkin aktiivisempi yhdistysten suuntaan. Kaupungin vastaanotto on ollut kuitenkin hyvää ja pystyy vaikuttamaan yhdistyksen toimintaan.”

”Kaupungin kanssa yhteistyö vähäistä – ainoastaan haetaan vuosittaista toiminta-avustusta. Kaupungin virkamiehiltä haluttaisiin enemmän aktiivisuutta yhdistysten suuntaan.”

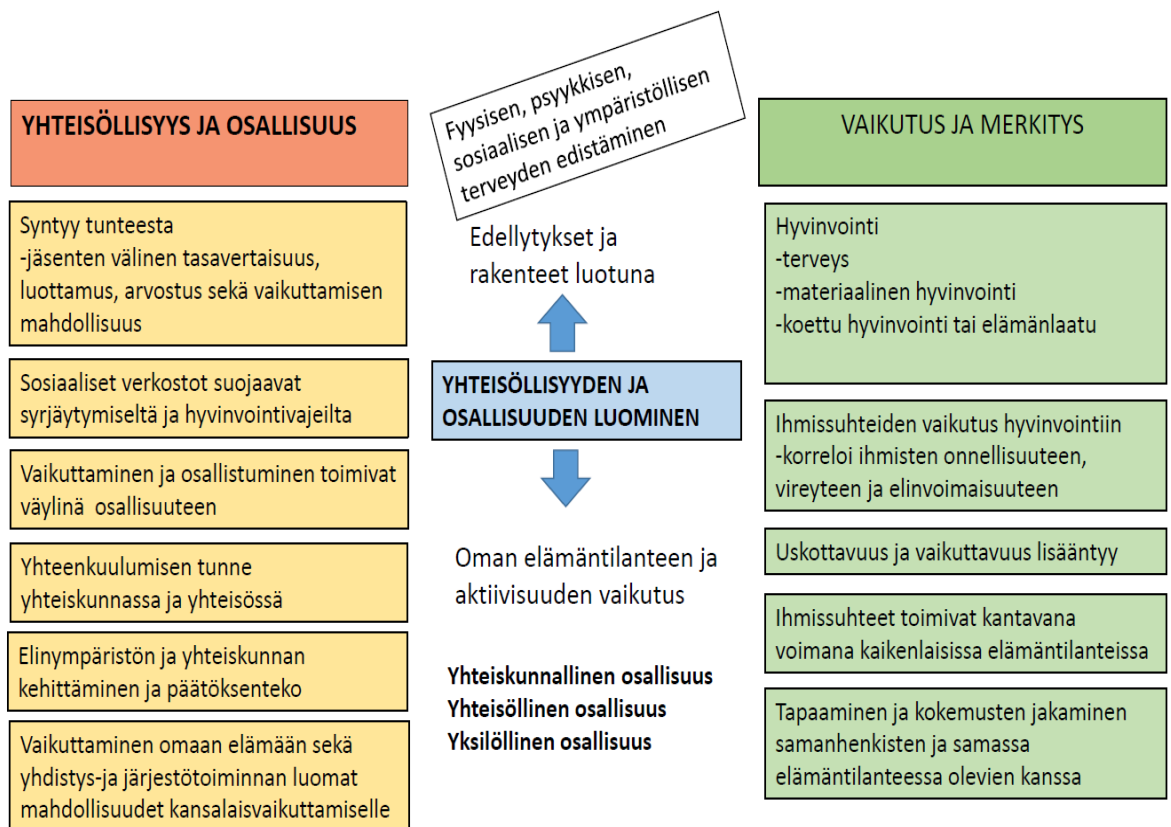
”Kumppanuustalon osalta kaupunki on ymmärtänyt talon merkityksen yhdistyksille. ”Aika paljon on sellaisia asioita, mitä kolmas sektori tekee kunnassa - kolmas sektori on tärkeä huomioida.”

”Kovasti yritän vaikuttaa kaupungin virkamiehiin. Virkamiehet kuuntelevat, mutta sanotaan: ei ole rahaa [osa kommentista jätetty tunnistettavuuden vuoksi pois]. Lautakunnat taas ovat aika vieraita yhdistyksille. Henkilökohtaista tukea on vaikea saada – virkamiehet on niin kiireisiä.”

”Kaupungin virkamiesten mukanaolo on yhdistystoiminnan kannalta on tärkeää, kunhan vain löytäisi oikeat kanavat.”

”Toivoisin enemmän yhteistyötä yhdistysten kesken. Koko alueen kehittämisen kannalta olisi hyvä istua saman pöydän ääreen niin, että kaupunkikin olisi mukana.”

Kuva 7 havainnollistaa yhteisöllisyyden ja osallisuuden merkitystä yhteisessä toiminnassa.

Kuva 7. Yhteisöllisyyden ja osallisuuden merkitys yhteisessä toiminnassa

10.2 Yhdistysten keskinäisen verkostoitumisen lisääminen

Verkostoitumisen lisäämisen merkitystä kuvattiin suurena mahdollisuutena, jota ei vielä ole hyödynnetty riittävästi. Kaikki vastaajat olivat yhtä mieltä siitä, että verkostoja tarvitaan. Tähän liittyi myös jokaiselta haastateltavalta esille noussut huoli aktiivisessa järjestötoiminnassa olevien vapaaehtoisten talkoo-

laisten vähenemisestä. Tämä tuo tulevaisuudessa yhdistyksille haasteita selviytyä yksinään esimerkiksi erilaisten tapahtumien järjestämisestä. Yhdistämällä voimavaroja asiat voidaan hoitaa. Yhteisesti pidettiin kuitenkin tärkeänä, että verkostoitumisessa hyöty pitää olla molemminpuolinen. Yhden haastateltavan vastausta lainaten: ”ei sellainen, että vaan toinen saa toiselta.” Seuraavat vastaukset kuvaavat verkostoitumisen tärkeyttä:

”Verkoston avulla asiat yleensä hoituu helpommin. Kotka on sen kokoinen kaupunki, että täällä tuntee hyvin ihmiset ja on hyvä kun tuntee päätöksentekokoneiston. Verkostoituminen on tärkeä asia.”

”Ihmissuhteilla on valtava merkitys, jos tarvii jotain asiaa saada eteenpäin. Myös virkamiehet tulee tuntea - helpompi toimia, kun on tuttu.”

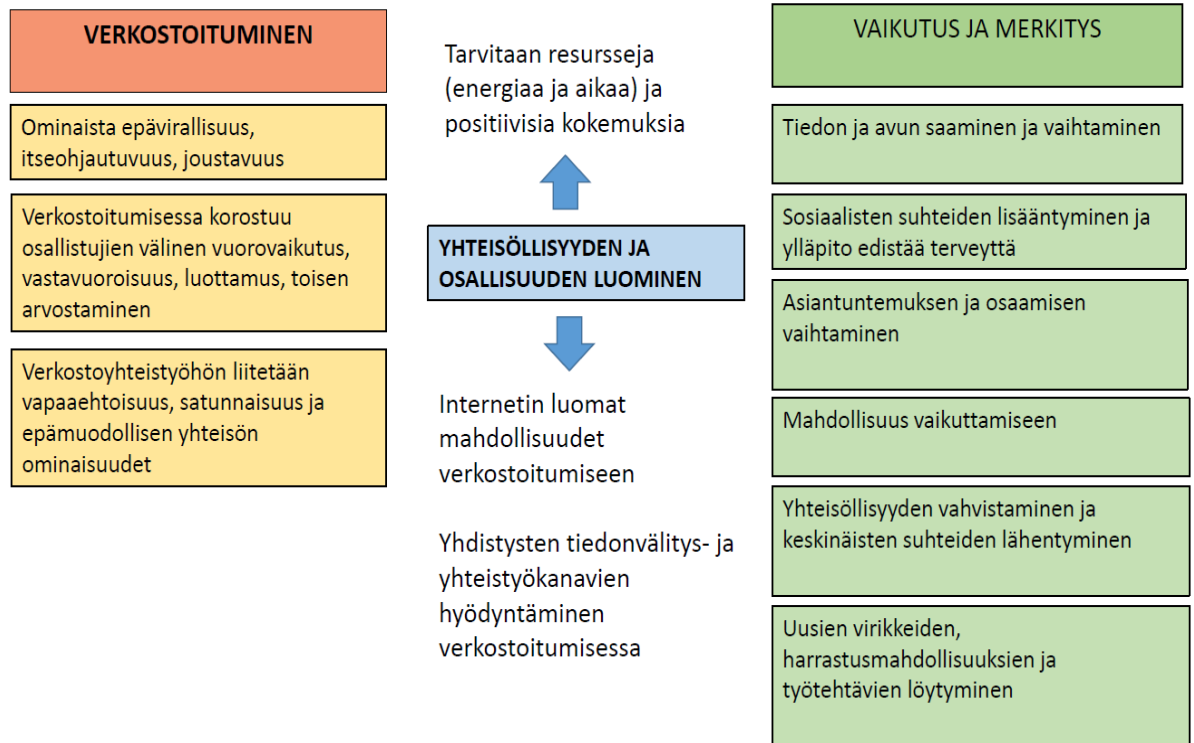
”Verkostoa on mahdollisuus hyödyntää esimerkiksi seuraavissa: yhteisten tilaisuuksien järjestäminen, ideat, työmahdollisuudet, työvoimaresurssit. Nyt verkostoa ei vielä osata riittävästi hyödyntää. Tässä on kysymys tietämyksen puutteesta. Tulisi pohtia, miten saadaan lisävolyymia.”

”Yhdistyksen kautta saa nopeasti tuttuja ja sitä kautta verkostot vahvistuvat. Kun uusi ihminen muuttaa paikkakunnalle yhdistystoiminta on usein niitä vahvimpia verkostoja.”

”Verkostoitumisen merkitys: ilman verkostoitumista tuskin saisimme mitään aikaiseksi. Verkostojen kautta tulee myös lisää kavereita.

”Jos puhutaan samaa kieltä kontaktien luominen ja verkostoituminen on helpompaa.”

Kuva 8 havainnollistaa verkostoitumisen tärkeyttä.

Kuva 8. Yhdistysten keskinäisen verkostoitumisen lisääminen

10.3 Yhdistysten jäsenten keskinäinen vuorovaikutuksen lisääminen

Haastateltavat kokivat keskinäisen avoimen vuorovaikutuksen olevan yhteistyön rakentumisen kannalta ensiarvoisen tärkeää. Tarvitaan yhteisiä tapahtumia, tilaisuuksia sekä yhteistä tekemistä ja toimintaa, jotta opitaan tuntemaan toisia. Tietojen vaihtaminen, hyvä vuorovaikutus – kuunteleminen, puhuminen rakentaa luottamusta.

Haastatteluissa kävi ilmi, että kokoukset eivät ole vuorovaikutuksen lisäämisen kannalta se paras vaihtoehto. Tarvitaan vapaamuotoisempia tilaisuuksia ja tapahtumia, esimerkiksi erilaisia keskustelutilaisuuksia. Yleisesti oltiin sitä mieltä, että kun yhdistykset lähtevät tekemään jotain yhdessä, niin kontakteja syntyy ja vuorovaikutus lisääntyy. Erilaisiin tilaisuuksiin osallistumiskynnyksen koettiin olevan alhaisempi, mikäli lisäksi löytyisi kaveri, jonka kanssa voisi yhdessä mennä.

Haastateltavat toivat esille, että tulee huomioida Kumppanuustalo Viikarin toiminnan olevan vasta alussa ja kehittyvän hyvää vauhtia koko ajan. Seuraavassa on esillä haastateltavien näkemyksiä siitä, kuinka keskinäistä vuorovaikutusta voitaisiin lisätä – millaisia yhteisiä tilaisuuksia ja tapahtumia voisi järjestää:

”Vuorovaikutuksen kannalta merkittäviä on yhteiset tapahtumat – hengaileminen ja läsnäolo siellä.”

”Erilaisia teematapahtumia: kuorolaulu, urheilu, liikunta yms.”

”Puheenjohtajapalaveri, vastuuhenkilöpalaveri, samantyylisten yhdistysten yhteiset palaverit ilman mitään erityistavoitteita, vaikka kahvin merkeissä.”

”Kaikille avoimet tilaisuudet ovat hyviä - yhdistykset yhdessä järjestämässä.”

”Kumppanuustalolla voisi järjestää myös esimerkiksi työpajoja.”

”Hyvät luennot vetävät yhdistyksiä yhteen.”

”Yhdistykset voisivat pitää alakerrassa yhdistysesittelyn.”

”Kumppanuustalolla voisi järjestää mutakin, kuin virallisia tapahtumia ja kokouksia. Kahvilatoimintoja voisi näissä tapaamisissa hyödyntää.”

”Voisi järjestää Viikarin käyttäjien yhteistapaamisia, vaikka yksi ihminen joka yhdistyksestä.”

”Tilaisuuksia, jossa yhdistyksillä samat kiinnostuksen kohteet ja samaa ikäluokkaa esim. 4-5 yhdistystä kerralla.”

”Vapaa keskustelutilaisuus, jossa puhutaan kaikenlaista - esimerkiksi ohjelmallinen kahvi-ilta.”

”Vapaaehtoista keskustelutoimintaa ei täällä oikein ole. Järjestöt pitäisi saada saman pöydän ääreen. Yhteinen palaveri olisi hyvä.”

Keskinäisissä suhteissa luottamus, arvostus ja toisen kunnioittaminen nousivat esille kaikissa vastauksissa. Haastateltavat kuvasivat toimivien vuorovaikutussuhteiden vahvistavan yhdistysten välistä yhteenkuuluvuuden tunnetta ja vähentävän jännitteitä ihmisten välillä. Seuraavat vastaukset kuvaavat vuorovaikutussuhteiden onnistumisen kannalta esille tulleita keskeisiä seikkoja:

"Luottamuksella on tärkeä merkitys - se mitä sovitaan, se pitää hoitaa. Ollaan mukana loppuun asti, vaikka menisi syteen tai saaveen"

"Positiivinen ilmapiiri lähtee itsestä – miten itse olet, positiivisuus tarttuu."

"Vastapeluri pitää tuntea - pettymyksiäkin yhteistyöstä on tullut vuosien varrella"

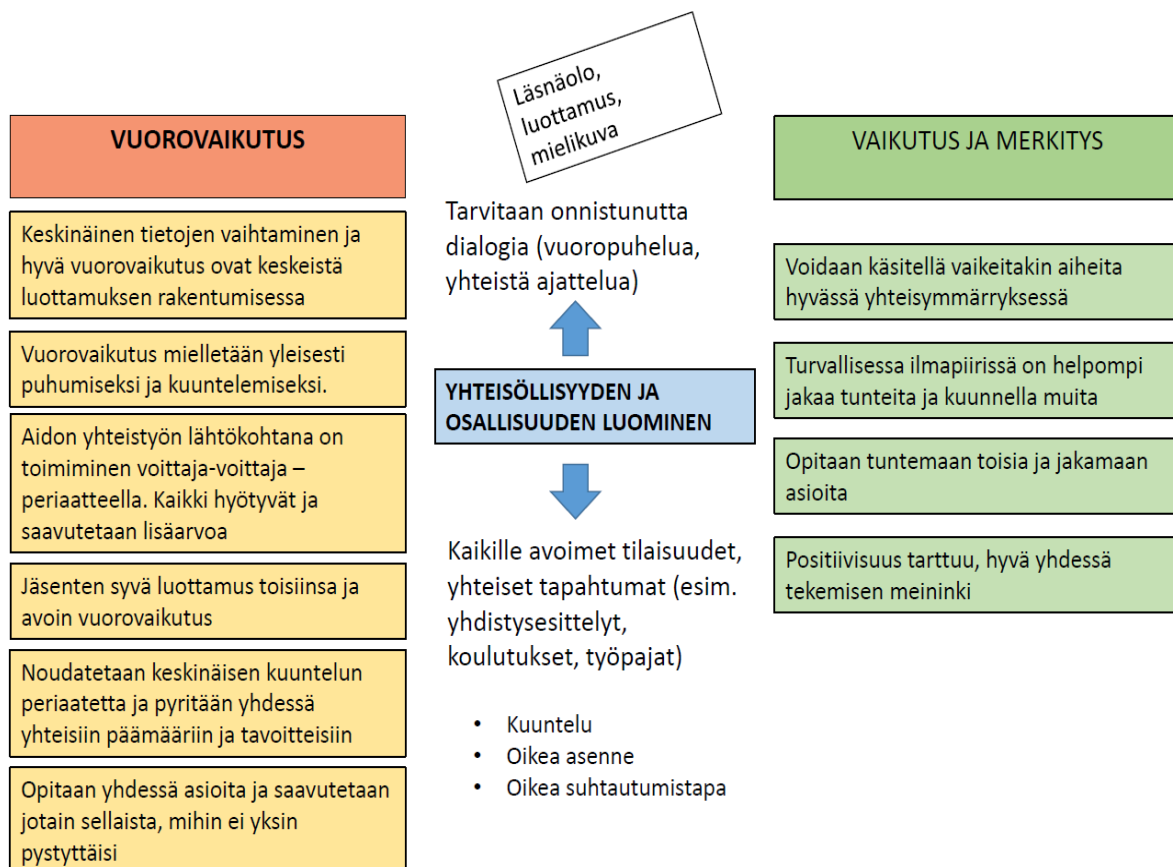
"Arvostaminen, kunnioittaminen kaikkia kohtaan, jotka ovat mukana. Toisaalta pitää myös hyväksyä, jos joku on eri mieltä."

"Kunnioita jokaisen rehellistä vakaumusta."

"Ihmisen arvo mitataan siinä, miten hän kohtelee muita"

"Luottamuksen merkitys on tärkeä – tehdään asiat sovitusti. Myös yhdistys luo luottamusta ja mielikuvaa toiminnasta."

Kuva 9 havainnollistaa vuorovaikutuksen tärkeyttä keskinäisten suhteiden rakentumisessa.

Kuva 9. Yhdistysten keskinäisen vuorovaikutuksen lisääminen

10.4 Tietämys eri yhdistysten toiminnasta

Haastateltavat toivoivat saavansa enemmän tietoa eri yhdistysten toiminnasta. Koettiin, että yhdistyksillä olisi paljon annettavaa toisilleen. Toimijoiden keskinäistä tunnettavuutta tulisi saada lisättyä. Näin voitaisiin voimavaroja yhdistää. Voimavarojen yhdistämiseen tarvitaan tietoa, mitä kukin yhdistys tekee.

Tiedon kulku on vaikeaa etenkin ikäihmisten keskuudessa, lisäksi ongelmana on väärinymmärtäminen. Kaikille ei tule tilattua lehteä/lehtiä niiden kalleuden vuoksi. Yhdistysten ilmoitukset ilmaisjakelulehdissä tavoittavat hyvin, mutta hinta usein rajoittaa lehti-ilmoitusten käyttöä.

Tiedon välitys ja yhdistysten tietämys toistensa toiminnasta on haasteellinen osa-alue. Erään haastateltavan sanoja lainaten: *”Kaikkea on kokeiltu tiedon välittämiseen. Netti ja lehti ei ole tavoittanut. Ainoastaan henkilökohtainen kirje on ollut sellainen, millä saa kaikki jäsenet kiinni, mutta kirjeiden lähettäminen on niin kallista, että siihen ei ole varaa.”*

Tiedon välittämisen problematiikka tuli esille kaikkien haastateltavien vastauksissa. Tietoa tulisi jakaa, mutta millä keinoin tiedonkulku voidaan varmistaa. Seuraavat vastaukset kuvaavat tiedontarvetta sekä sen jakamisen haasteellisuutta:

”Itselläni on tarve saada tietää, mitä muut tekee. Yhteistyöllä voidaan kehittää molempien toimintaa kivuttomasti.”[Esim. kahden yhdistyksen keskenään tekemä yhteistyö].

”Tietoa saadaan parhaiten välitettyä olemalla yhdessä, puskaradion kautta. Sähköistä viestintää unohtamatta. Kirjeposti on tänä päivänä aivan liian kallista.”

”Sähköinen viestintä on monesti ikäpolvikysymys, mutta siihen on tulevaisuudessa pakko taipua.”

”Kumppanuustalolla voitaisiin jakaa eri yhdistysten toiminnasta tietoa yhdistysesittelyillä – tänään on vuorossa ”tämä” ja ”tämä” yhdistys. Kerrottaisiin mihin yhdistyksen toiminta tähtää.”

”Tiedonvälityksen kannalta parasta on suusta suuhun malli. Kumppanuusillat ovat hyviä, jossa voidaan keskustella ja miettiä mitä voidaan tehdä yhdessä.”

”Tiedonvälitys- ja jakokanavina sähköposti ja facebook toimii hyvin. Lisäksi myös Skype Instagram ja WhatsApp”

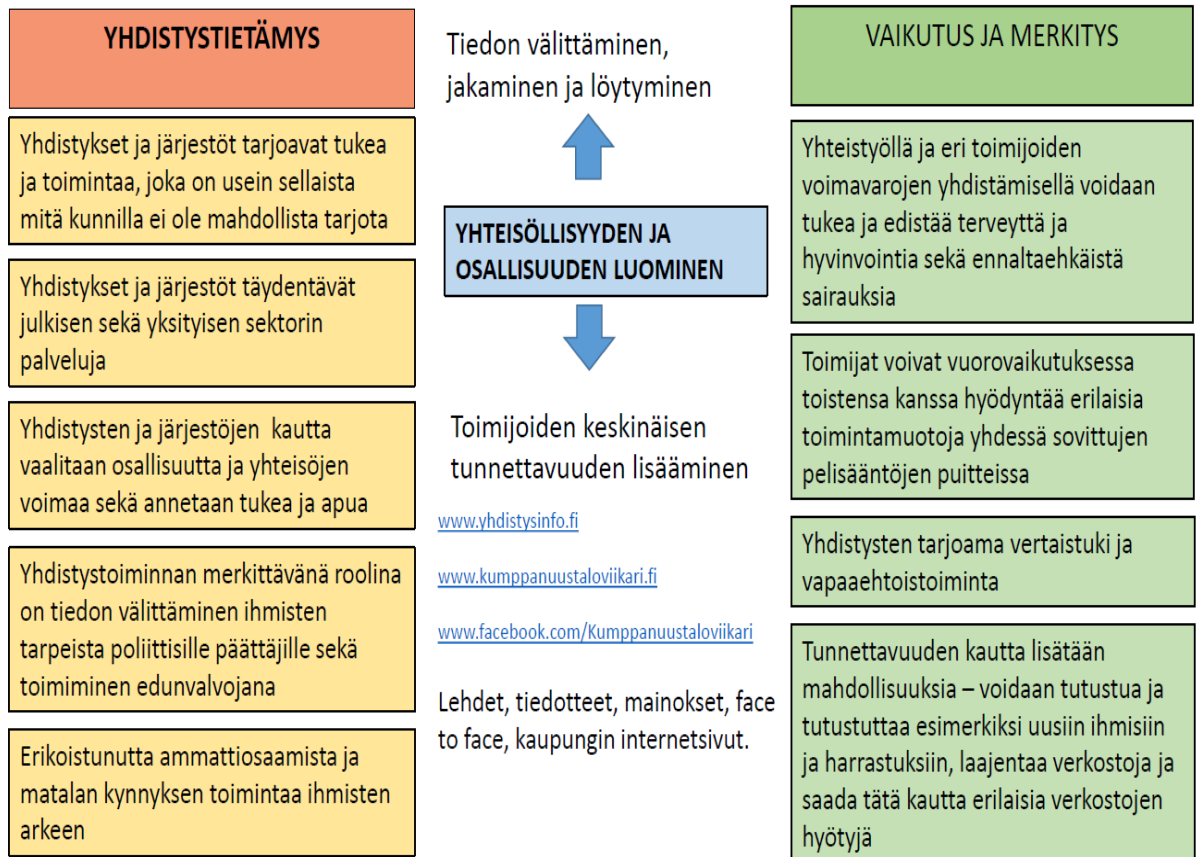
Yksi haastateltava toi esiin erilaisen näkökulman: on myös yhdistyksiä joilla voi olla pelko jäsenten menettämisestä toiseen yhdistykseen. Tästä syystä ei välttämättä haluta olla tekemisissä esimerkiksi saman alan yhdistyksen kanssa, joka voi mahdollisesti olla se houkuttelevampi vaihtoehto.

Aina ei ole tarvetta lisätä yhdistysten ja toimijoiden keskinäistä tietämystä. Kaikki haastateltavat mainitsivat, että tulee hyväksyä myös vaihtoehto, jossa yhteistyöhön ja tiedon saamiseen muista toimijoista ei ole tarvetta. Toiminta voi olla laadultaan sellaista, että yhteinen tekeminen ei paranna yhdistyksen toimintaedellytyksiä eikä tuo synergiaetua tai on luonteeltaan sellaista, että halutaan toimia vain omineen. Seuraava vastaus kuvaa tätä yhteistä näkemystä:

"Monet kumppanuustalolla toimivat yhdistykset toimivat omaehtoisesti - välttämättä ei ole aina tarvetta saada tietoa muista yhdistyksistä."

Yhdistystietämyksen lisäämiseksi Yhdistysinfo.fi sivustoa on yritetty saada kumppanuustalon toimijoiden keskuudessa laajasti käyttöön. Yhdistyksen tunnettavuus lisääntyy ilmoittamalla esimerkiksi tiedot yhdistyksestä, toiminnasta, erilaisista vapaaehtoistoiminnan tehtävistä ja tapahtumista. Haastateltavien edustamista yhdistyksistä kaikkien, paitsi yhden tiedot löytyvät kyseisen sivuston yhdistystoimijoista. Tästä huolimatta alustan tuomia mahdollisuuksia ei tuntenut kuin yksi haastateltava. Vastauksista kävi ilmi, että aktiivisessa käytössä sivusto ei ollut vielä kenelläkään näistä.

Kuva 10 havainnollistaa yhdistystietämyksen tärkeyttä yhteisessä toiminnassa.

Kuva 10. Tietämys eri yhdistysten toiminnasta

10.5 Vuorovaikutustapahtuma - kumppanuusilta

Kumppanuusillassa (15.9.2016) saatujen tulosten perusteella **kaupungin ja yhdistysten välinen yhteistyö** nousi kaikkein tärkeimmäksi. Vastauksia saatiin 18, joista 17 henkilöä oli sitä mieltä, että olisi hyvä järjestää säännöllisesti Viikarin aamukahvit tai päiväkahvit, jossa olisi mukana kaupungin virkamiehiä. Näin tieto kulkisi yhdistyksiltä päättäjille. Tapaamisten aikaväliä tulisi vielä miettiä. Rytmisi voisi olla kerran kuukaudessa tai harvemmin. Vastaajista kaksi oli sitä mieltä, että kerran kuukaudessa on liian usein.

Järjestöjen ja yhdistysten välisestä yhteistyöstä selkeästi esille nousseita ajatuksia yhteisöllisyyden ja osallisuuden lisäämiseksi olivat seuraavat: yhdistysten yhteiset keskustelutilaisuudet (kahvitteluhetket), joilla olisi etukäteen sovittu päivä ja aika ja joihin voisi kuka vaan voisi osallistua (16/18:sta), kaikille avoimet tilaisuudet, jossa järjestäjinä olisi yhdistykset yhdessä (13/18:sta), yhdistysten yhteiset yhdistysesittelyt (13/18:sta), erilaiset luennot(11/18:sta)

Viikarin ja oppilaitosten välinen yhteistyössä toivottiin saatavan erilaista neuvontaa, opastusta ja kehittämistä (11/18:sta). Lisäksi kiinnostusta oli terveyteen ja hyvinvointiin liittyvällä yhteistyöllä

Vuorovaikutustapahtumaan osallistuneiden henkilöiden joukosta tuli mielipide, että hyviä ajatuksia on paljon, mutta käytännön toteuttamiseen tarvitaan jonkinlainen koordinaattori Kumppanuustalo Viikarin puolelta. Henkilö, joka pitää ohjat käsissä, jakaa tehtäviä, huolehtii aikataulutuksesta varmistaen että "projekti" – oli se sitten teemaillan järjestäminen tai jokin muu etenee sovitun mukaisesti.

10.6 Yhteenveto - toimenpiteet yhteisöllisyyden ja osallisuuden lisäämiseksi

Teemahaastattelujen, vuorovaikutustapahtuman sekä aiemmista kumppanuustalon suunnittelu- ja valmisteluvaiheen dokumenteista kasatun aineiston pohjalta syntyi yhteenveto konkreettisista toimenpiteistä, joilla yhteisöllisyyttä ja osallisuutta voitaisiin edistää Kumppanuustalo Viikarissa.

Järjestöjen ja yhdistysten välinen yhteistyö

- säännöllisesti toteutettavat yhdistysten yhteistapaamiset. Pitäen sisälään esimerkiksi yhteistä tekemistä, kehittämistä ja tietojen vaihtoa.
- yhdistysten yhteiset vapaat keskustelutilaisuudet "kahvitteluhetket" Viikarissa. Etukäteen sovittu päivä ja aika, jolloin kuka vaan voi halutesaan osallistua.
- teematapahtumat: esim. kuorolaulu, urheilu, liikunta yms.

- puheenjohtajapalaveri / vastuuhenkilöpalaveri / samantyylisten yhdistysten yhteiset palaverit
- kaikille avoimet tilaisuudet (yhdistykset yhdessä järjestämässä)
- erilaiset työpajat
- erilaiset luennot
- yhdistysten yhteiset yhdistysesittelyt
- käyttäjien yhteistapaamiset - yksi ihminen joka yhdistyksestä.
- tilaisuudet, jossa esim. 4-5 yhdistystä kerralla (sama kiinnostuksen kohde tai sama ikäluokka)
- säännöllisesti toteutettava yhteinen matka esim. kulttuuritilaisuuteen
- yhdistysten yhteiset harrastuskerhot

Viikarin ja kaupungin välinen yhteistyö

- Säännöllisin välein, esimerkiksi kerran kuussa (tai harvemmin) järjestettävät Viikarin aamukahvit/päiväkahvit, jossa voisi mukana olla kaupungin virkamiehiä. Näin kaupunki voisi esimerkiksi tiedottaa palveluistaan ja muista ajankohtaisista asioista. Viikarissa toimivat yhdistykset puolestaan saisivat tuotua heille tärkeitä asioita päättäjien tietoisuuteen.

Viikarin ja oppilaitosten välinen yhteistyö

- Säännöllisesti toteutettavat yhteistyökuviot oppilaitosten kanssa. Pitäen sisällään yhteistä tekemistä, neuvontaa, opastusta ja kehittämistä.

11 POHDINTA

11.1 Tulosten tarkastelu

Osallisuus ja yhteisöllisyys

Tutkimuksen teoreettiset lähtökohdat, aikaisemmat tutkimustulokset ja tämän tutkimuksen kautta saadut tulokset avaavat osallisuuden ja yhteisöllisyyden todellista merkitystä Kumppanuustalo Viikarissa. Hyvinvointi koostuu elintasosta, myönteisestä vuorovaikutuksesta, itsensä toteuttamisesta ja terveydestä (Allardt 1976, 38). Osallisuuteen tarvitaan aineellisia resursseja, kohtaamista, kuulemista, toimimista oman elämän päätöksentekijänä, yhteisöllisyyttä ja jäsenyyttä. Nämä edellä mainitut osallisuuden ulottuvuudet edistävät hyvinvointia (Raivio & Karjalainen 2013).

Suomalaisista yhdeksän henkilöä kymmenestä kuuluu vähintään yhteen yhdistykseen. (Oikeusministeriö 2009, 143.) Kumppanuustalo Viikarissa toimii 130 eri yhdistystä. Tarkkaa määrää siitä, kuinka monta henkilöä näiden toiminnassa on mukana, ei tähän tutkimukseen saatu. Joka tapauksessa kyseiset yhdistykset tavoittavat suuren määrän kotkalaisia.

Kotkassa on korkea työttömyysaste. Etenkin työttömien henkilöiden elämässä yhteisöllisyys ja osallisuus nousee erityisen tärkeään rooliin, sillä se toimii syrjäytymisen vastavoimana. (Raivio & Karjalainen 2013.) Syrjäytymisen torjumisen lisäksi työllisyyden edistäminen yhdistystoiminnan avulla tuli esille tämän tutkimuksen tuloksissa.

Työnantajana toimivien järjestöjen määrä koko maassa on kasvanut merkittävästi viimeisten vuosikymmenten aikana. Kolmannella sektorilla on merkittävä rooli työllistämässä. Etenkin monet sosiaali- ja terveysalan järjestöt toimivat kumppaneina kunnille julkisten palveluiden tuottajina. (Jalava, Koskela, Pentala, Murto & Kaikkonen 2014.)

Kuten tämän tutkimuksen tuloksista ilmeni yhdistyksessä toimiminen voi parantaa työllistymistä jatkossa. Esimerkiksi yhdistyksissä tehty vapaaehtoistyö lisää valmiuksia työmarkkinoilla. Osaaminen lisääntyy ja saatu kokemus näyttää hyvältä CV:ssä. Harrastuksesta voi myöhemmin tulla ammatti. Vaihtoehtona voi olla myös yhdistyksessä työllistyminen. Lisäksi uskottavuus ja vaikuttavuus lisääntyvät.

Yksinäisyys aiheuttaa suuria terveystriskejä ja altistaa vakaville sairauksille lisäten samalla sosiaali- ja terveystalouden kustannuksia (Sotkanet 2016a; Sotkanet 2016b). Yksinäisyydestä kärsii reilu kymmenesosa kotkalaisista aikuisista. Yhteisöllisyyttä ja osallisuutta edistämällä voidaan vähentää yksinäisyyden tunnetta.

Yhdistyksillä ja järjestöillä on merkittävä rooli osallisuuden edistämässä. Matala kynnys tulla mukaan järjestötoimintaan lisää osallisuutta. Tiedon puute ja kulku tuntuu olevan "ikuinen ongelma" – yhdistystietämys eri toimijoiden kesken on vielä melko vähäistä ja sitä tulisi saada lisättyä nykyisestä. Huomattiin, että yhdistystoiminnan esittelemiseksi tarvitaan uusia toimintatapoja, työvälineitä ja menetelmiä. Näin ihmiset itse löytävät helpommin haluamaansa harraste- ja viriketoimintaa sekä ammattilaiset voivat helpommin neuvoa asiakkaitaan toimintaan.

Osallisuuden toteutumiseen tarvitaan kuulluksi tulemista, kohtaamista, arvostamista, henkilökohtaista vuorovaikutusta. Yhdessä tekeminen ja kohtaaminen koetaan tärkeäksi. Yhdistysten organisoima vapaaehtois-, harraste-, virkistys- ja vertaistoiminta tarvitsee kohtuuhintaisia tiloja toiminnan harjoittamiseen. Kumppanuustalo Viikarin tarjoaa tähän erinomaisen ratkaisun. Tutkimuksen tulokset osoittivat, että on erinomaisen hyvä, kun Kotkaan on saatu yhdistysten tarpeita palvelevat hyvät ja toimivat tilat. Kaupungin päättäjät saivat kiitosta heidän antamastaan arvostuksesta yhdistystoiminnalle.

Verkostoituminen

Verkostoitumisen lisääminen on suuri mahdollisuus, jota Kumppanuustalo Viikarissa ei vielä ole hyödynnetty riittävästi. Tässä tutkimuksessa kävi ilmi, että verkostoja ja verkostoitumista tarvitaan tulevaisuudessa entistä enemmän. Esimerkiksi aktiivisessa järjestötoiminnassa olevien vapaaehtoisten väheneminen tuo tulevaisuudessa yhdistyksille haasteita selviytyä yksinään erilaisten tapahtumien järjestämisestä. Yhdistämällä voimavaroja asiat voidaan hoitaa. Yhteisesti pidettiin kuitenkin tärkeänä, että verkostoitumisessa hyöty pitää olla molemminpuolinen.

Vuorovaikutus

Oleellista yhteisessä toiminnassa on luottamus ja sen rakentuminen. Tärkeäksi muodostuu toisen aito kuunteleminen, yhteisten päämäärien tavoittelemisen siten, että lupauksista pidetään kiinni. (Silvennoinen 2008, 19–20.) Tämä näkyi myös tämän tutkimuksen tuloksissa. Erityisen tärkeäksi koettiin luottamuksen lisäksi toisen arvostus ja kunnioitus.

Thomson ja Perry (2006) tuovat esille, että aidon yhteisen tekemisen kautta saadaan muutosta aikaan. Yhteisessä tekemisessä tarvitaan kuitenkin sopiva ohjauksellisuus ja koordinaatio. Vastuiden ja roolien tulee olla selkeästi jaettu, jotta voidaan toimia yhteisen suunnitelman mukaisesti ja päästään yhteisiin tavoitteisiin.

Tämän tutkimuksen mukaan edellä mainittu seikka tuli esille. Vuorovaikutuksen lisäämiseksi Kumppanuustalo Viikarissa löytyi paljon hyviä ajatuksia ja ideoita – erilaista yhteistä tekemistä. Jotta ne saadaan toteutumaan käytännössä, olisi hyvä olla jonkinlainen koordinaattori ohjailemassa toimintaa. Henkilö, joka pitää ohjat käsissä, jakaa tehtäviä, huolehtii aikataulutuksesta varmistuen sovitun mukaisen etenemisen yhteisiin tavoitteisiin pääsemiseksi.

Yhdistystietämys

Yhdistystoiminnan merkittävänä roolina on tiedon välittäminen. Tieto tulisi saada kulkemaan eri toimijoiden välillä. Lisäksi tietoa ihmisten tarpeista tulisi saada kulkemaan poliittisille päättäjille. Yhdistysten kautta annetaan tukea ja apua sekä vaalitaan yhteisöjen voiman lisäksi osallisuutta. Avun antaminen tapahtuu pääsääntöisesti vapaaehtoistoiminnan ja vertaistuen voimin. Yhdistystoiminta pitää lisäksi sisällään erikoistunutta ammattiosaamista sekä tarjoaa ihmisten arkeen matalan kynnyksen toimintaa. (Järjestöt voimana muutoksessa 2011, 6–7.)

Tämän tutkimuksen mukaan tiedon välitys Kumppanuustalo Viikarissa on haasteellinen osa-alue. Tiedon välittämiseksi tarvitaan useita eri viestintäkanavia. Nuorempi ikäpolvi löytää tiedon helpommin sähköisten viestintäkanavien kautta, kun ikääntyneemmät taas toivoivat enemmän keskinäistä kanssakäymistä.

Yhtenä näkökulmana tutkimus toi esille kaupungin houkuttelevuuden ja veto-voimaisuuden lisäämisen yhdistystoiminnan edistämisen kautta. Tässä yhteydessä Kumppanuustalo Viikaria ja siellä olevaa yhdistystoimintaa olisi hyvä tuoda esille esimerkiksi kaupungin omilla kotisivuilla. Näin uusi paikkakunnalle muuttanut tai muuttoa harkitseva henkilö, joka etsii tietoa Kotkan kaupungin Internet-sivuilta, voisi löytää sieltä myös mielekästä yhdistystoimintaa.

11.2 Luotettavuuden arviointi

Luotettavuuden arvioinnissa käytetään käsitteitä reliabiliteetti ja validiteetti. Reliabiliteetti tarkoittaa mittaustulosten toistettavuutta, tutkimuksen kykyä antaa ei-sattumanvaraisia tuloksia. Tämä voidaan todeta esimerkiksi siten, että kaksi arvioijaa on päätenyt samaan tulokseen, tai jos eri tutkimuskerroilla tutkittaessa samaa henkilöä saadaan sama tulos. Validiteetti eli pätevyys tarkoittaa sitä, että mittarilla tai tutkimusmenetelmällä kyetään mittaamaan juuri sitä, mitä oli tarkoitus mitata. Esimerkkinä kyselylomakkeella saadaan vastauksia, mutta vastaajat ovat käsittäneet kysymykset eri tavalla, kuin mitä tutkija on ajatellut. Mikäli tällöin tulokset käsitellään alkuperäisen mallin mukaisesti, tällöin tuloksia ei pidetä pätevinä ja totuudenmukaisina. (Hirsjärvi ym. 2010b, 231; Tuomi & Sarajärvi 2012b, 138–139.)

Määrällistä sekä laadullista tutkimusta voidaan arvioida samojen arviointikriteereiden pohjalta käyttäen yllä mainittuja käsitteitä reliabiliteetti ja validiteetti. Näiden käsitteiden käyttöä on laadullisessa tutkimuksessa kuitenkin kritisoitu, sillä osa tutkijoista on sitä mieltä, että kyseiset käsitteet sopivat paremmin määrälliseen tutkimukseen. Tästä syystä tässä laadullisessa tutkimuksessa luotettavuutta päädyttiin arvioimaan paremmin sopivilla kriteereillä: *uskottavuus, vahvistettavuus, reflektiivisyys ja siirrettävyys*. (Kylmä & Juvakka 2007, 127–129; Tuomi & Sarajärvi 2009a, 136–139.)

Uskottavuudella tarkoitetaan luotettavaa arviota tutkimuksesta ja sen tuloksista. Tutkimuksen tekijän pitää varmistaa, että tulokset vastaavat tutkimukseen osallistuneiden henkilöiden käsityksiä. Tutkimukseen osallistuneista tulee olla riittävä kuvaus sekä kerättyä aineistoa on arvioitava totuudenmukaisesti. (Kylmä & Juvakka 2007, 127–129; Tuomi & Sarajärvi 2009a, 136–139.)

Tässä tutkimuksessa uskottavuutta vahvistaa se, että tutkimuksen tekijä on itse ollut mukana perustamassa Kumppanuustalo Viikaria ja tehnyt aktiivisesti yhteistyötä siellä toimivien yhdistysten kanssa. Ajallisesti tutkija on ollut tutkitavan ilmiön kanssa tekemisissä riittävän pitkän ajan. Tämä on helpottanut tutkimukseen osallistujien näkökulman ymmärtämistä. Lisäksi tutkija on pitänyt tutkimuspäiväkirjaa, johon on kirjattu tutkimusprosessin aikaiset tapaamiset, pohditaan valintoja ja kuvataan kokemuksia.

Vahvistettavuus tarkoittaa tutkimusprosessin kirjaamista siten, että kuka vaan voi tarkastaa tutkimuksen. Kirjaaminen tulee tehdä tutkimuksen eri vaiheissa tehtyjä muistiinpanoja hyödyntäen. Lähtökohtana on, että esimerkiksi toinen tutkija voi pääpiirteissään seurata prosessin kulkua. Kuvauksista tulee käydä ilmi miten tutkija on päättänyt johtopäätöksiinsä ja tuloksiinsa. (Kylmä & Juvakka 2007, 127–129; Tuomi & Sarajärvi 2009a, 136–139.)

Tämän tutkimuksen prosessi on pyritty kirjaamaan mahdollisimman yksityiskohteisesti. Prosessin joka vaiheessa on tehty tarkat muistiinpanot ja niitä on hyödynnetty. Muistiinpanojen tärkeys nousi esille etenkin raporttia kirjoittaessa. Itse tutkimus pohjautuu maaliskuussa 2016 kirjoitettuun tutkimussuunnitelmaan, joka on tarkentunut tutkimuksen edetessä. Aineiston avulla kuvataan, miten tutkija on päättänyt saatuihin tuloksiin ja johtopäätöksiin.

Reflektiivisyyttä tarkasteltaessa tutkijan tulee olla tietoinen omista lähtökohdistaan tutkimuksen tekijänä. Tutkimuksen tekijän on tuotava esille, millainen vaikutus hänellä on tutkimusprosessiin ja aineistoon. (Kylmä & Juvakka 2007, 129.)

Tutkijan päivittäinen työskentely Kumppanuustalo Viikarissa ja käyttäjäkunnan tunteminen lisäsi herkkyyttä ymmärtää yhteisöllisyyden ja osallisuuden lisäämisen merkityksellisyyttä. Lisäksi tutkijalla oli mahdollisuus hyödyntää jo aiemmin kokemuksen kautta saatua tietoa. Prosessin etenemistä edistivät tutkijan valmiit verkostot, joita oli mahdollisuus hyödyntää esimerkiksi valitessa haastateltavia. Perehtyneisyys kumppanuustalon toimintaan lisäsi tutkimuksen luotettavuutta. Toisaalta tämä toi eteen tilanteen, jossa täytyi koko ajan varmistaa neutraali asema tutkimusprosessissa, jotta tutkijan omat näkemykset eivät vaikuttaneet saatuun aineistoon.

Siirrettävyys tarkoittaa tutkimustulosten siirrettävyyttä toiseen vastaavaan ympäristöön, tilanteisiin tai olosuhteisiin. Tutkimuksen tekijän tulee antaa riittävästi tietoa tutkimusympäristöstä sekä tutkimukseen osallistuneista henkilöistä, jotta lukijan on mahdollista arvioida tulosten siirrettävyyttä toiseen kontekstiin. (Kylmä & Juvakka 2007, 127–129; Tuomi & Sarajärvi 2009a, 136–139.)

Tässä tutkimuksessa tutkimusympäristö, Kumppanuustalo Viikari on kuvattu mahdollisimman tarkasti (ks. luku 3). Tutkimukseen osallistuneista henkilöistä on pyritty antamaan riittävä kuvaus eettisyyseikat huomioiden (ks. luku 9.2). Näin lukijalla on mahdollisuus arvioida sovellutusympäristön samankaltaisuuden kautta siirrettävyyttä vastaavaan kontekstiin.

Luotettavuuden arviointi on merkittävää tutkimustulosten kannalta, koska näin parannetaan tutkimuksen laatua, samalla väärinkäytökset vähenevät. Luotettavuuden varmistamiseksi arvioinnin säännöllisyys ja systemaattisuus on tärkeää. (Heikkilä ym. 2008, 88.)

Tämän työn luotettavuus on pyritty varmistamaan tekemällä arviointia koko toteutuksen ajan. Asiakaslähtöistä ja osallistavaa kehittämistä on korostettu ja käyttäjien näkemykset otettu huomioon. Työssä pyritään tarkkaan selostukseen tutkimuksen toteuttamisesta kaikissa vaiheissa. Kuvataan, mitä on tehty ja kuinka tuloksiin on päädytty, lisänä henkilöiden, paikkojen ja tapahtumien kuvaukset. Haastattelujen toteutuksesta kerrotaan aineiston keräysolosuhteet, -paikat sekä -ajat, mainiten mahdolliset häiriötekijät tai muut, millä on vaikutusta esim. virhetulkintaan. (Hirsjärvi ym. 2010b, 231–233.)

11.3 Eettisyyden arviointi

Heikkilän, Jokisen ja Nurmelan (2008, 43–46) mukaan eettisyydessä tulee kiinnittää huomiota hyvään tieteelliseen ja toimintakäytäntöön. Kriittisyyden tulee lähteä jo aiheen valinnan eettisyydestä jatkuen tutkimusongelmaan, tietolähteiden- ja aineistonkeruumenetelmien valintaan, aineistonkeruun toteutukseen, tiedon analysointiin, luotettavuuden arviointiin sekä raportointiin. Hirsjärvi ym. (2009a, 25) puolestaan tuovat esille tutkimusaiheen valinnan tärkeyden. Heidän mielestään tulisi miettiä miksi, miten ja kenen ehdoilla aihe vali-

taan ja onko yhteiskunnallinen merkittävyys otettu riittävässä määrin huomioon. Tuomi ja Sarajärvi (2009a, 129 ja 151) luettelevat lisäksi aiheen kiinnostavuuden, sopivuuden tieteenalalle ja toteutuksen mahdollisuuden pitäen sisällään taloudelliset voimavarat sekä saatavilla olevat tarvittavat laitteet ja materiaalit. Eettisyyden kannalta aiheenvalinnassa ei saa unohtaa tutkimuksen toteutettavuutta kohtuullisessa ajassa.

Tutkimukseen osallistuvilla tulee olla mahdollisuus itse päättää osallistumisesta tutkimukseen. Lähtökohtana on ihmisarvon kunnioittaminen ja vapaaehtoisuus kaikissa vaiheissa. Toisinaan voi olla vaikea erottaa, missä menee suostuttelun ja pakottamisen raja. Pääsääntönä voidaan pitää, että henkilöllä tulee olla riittävä perehtyneisyys ja hänen tulee olla kypsä päätöksenteossa sekä kykenevä ymmärtämään informaatio. (Hirsjärvi ym. 2009a, 25.)

Wang ja Park (2016, 166–167) toteavat, että opinnäytetyön tekemiseen tarvittava aika ja vaatimus aliarvioidaan ja aikataulusta ei pidetä kiinni. Tästä syystä etenkin työn lopussa, viimeistelyssä tulee kiire. Tämä näkyy raportoinnin epätarkkuutena.

Tässä tutkimuksessa on pyritty tarkkuuteen, sitouduttu lukuisiin normeihin ja kannanottoihin sekä puolustettu moraalisesti hyviä ja oikeita eettisiä arvoja. Eettisyyttä on mietitty huolellisesti jo valittaessa aihetta. Tutkimus on toteutettu pitäen kiinni lupauksista sekä suunnitellusta aikataulusta.

Tutkimuksen aikataulu on esillä kuvassa 11.

Kuva 11. Tutkimuksen aikataulut

Tutkimuksen aiheenvalinta perustuu eettisesti kestäväälle pohjalle. Yhteiskunnallisesti on tärkeää, että yhteisellä toiminnalla voidaan ennaltaehkäistä syrjäytymistä ja yksinäisyyttä. Kolmannen sektorin rooli ja merkitys kasvaa tulevaisuudessa ennaltaehkäisevien hyvinvointipalvelujen järjestämisessä yhteistyössä kuntien ja muiden toimijoiden kanssa.

Taustatietojen keruuseen liittyy eettinen näkökulma. Tästä syystä taustatietoina kerättiin tutkittavan ilmiön kannalta vain olennaiset. Jokaiseen haastatteluun varattiin riittävästi aikaa, 1,5–2 tuntia. Sovitusta ajasta pidettiin kiinni, jotta kenenkään haastateltavan kohdalla haastattelu ei venynyt liian pitkäksi. Yli-pitkä haastattelu saattaa uuvuttaa niin haastattelijan kuin haastateltavan. Tämä voi heikentää tutkimuksen eettisyyttä ja luotettavuutta. (Kylmä & Juvakka 2007, 76, 93.)

Ensisijaisesti on haluttu varmistaa, että missään tutkimuksen vaiheessa ei tulla loukkaamaan, eikä väheksymään mitään ihmisryhmää. Valittuihin tietolähteisiin on kiinnitetty huomiota valitsemalla mahdollisimman luotettavat lähteet. Lähdeviitteet on merkitty huolellisesti saman tien työn edetessä.

Mäkinen (2005, 183–186) tuo esille suorien lainauksien merkitsemisen hyvien tapojen mukaisesti; sitaattien käytön, samanlaisena kirjoittamisen ja oikeanlaisen pituuden merkityksen. Tutkimuksessa lainattu teksti on kirjoitettu täsmälleen samanlaisena. Lainatusta tekstistä poisjätetty kohta on merkitty kolmella pisteellä (...) ja omat lisäykset lainaukseen on merkitty hakasulkeilla []. Lainauksen pituudessa on pyritty olemaan tarkka, jotta ei kadoteta lainauksen asiayhteyttä.

Ihmisten on annettu itse päättää osallistumisestaan ja heidän itsemääräämisoikeuttaan on kunnioitettu. Henkilöille, jotka ovat osallistuneet tutkimus ja kehittämishankkeeseen on annettu totuudenmukaista ja oikeaa tietoa sekä kerrottu heidän oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan. Ihmisten henkilötietoja ei paljasteta missään vaiheessa. Aineistonkeruussa on kiinnitetty huomiota ihmisten kohteluun, joka on ollut asiallista, inhimillistä, kunnioittavaa ja rehellistä. Saatava aineisto on analysoitu huolellisesti käyden kaikki osat läpi. Johtopäätökset on tehty mahdollisimman rehellisesti ja luotettavasti.

11.4 Tulosten hyödyntäminen ja kehitysehdotukset

Tämän tutkimuksen tulosten hyödyntäminen

Kumppanuustalo Viikarissa järjestetään kaikille avoimia tilaisuuksia neljä kertaa vuodessa. Tilaisuuksissa käydään läpi ajankohtaisia ja muita tärkeitä asioita. Näissä tilaisuuksissa voidaan tutkimuksen tuloksista käydä keskustelua. Lisätään ja vahvistetaan yhteisöllisyyttä ja osallisuutta vuorovaikutusta, verkostoitumista ja yhdistystietämystä opinnäytetyön tuloksia hyödyntäen.

Jatkotutkimusideat

Ensimmäisenä jatkotutkimusideana on Kumppanuustalo Viikarin käyttäjien ja poliittisten päättäjien yhteistyön edistäminen. Kumppanuustalo Viikari tavoittaa suuren määrän kansalaisia ja kaikkia ikäluokkia, joten paikka voisi toimia jonkinlaisena ”Kotkan mallin moottorina.”

1. Tutkitaan voitaisiinko aikaansaada niin sanottu ”Kotkan malli”. Lähtökohtana olisi yhteydenpito kansalaisilta suoraan päättäjiin.

Sosiaali- ja terveystalvet ovat uudistumassa. Uudistuksessa olisi tärkeä saada kansalaisilta saadut parannusideat eteenpäin päättäjille asti. Ajatuksena olisi yhteydenpito kansalaisilta suoraan maakuntiin. Mikä olisi toimintamalli ja kuinka se olisi mahdollisuus toteuttaa.

Kumppanuustalo Viikari toimii ”yhdistystoiminnan keskuksena”. Yhdistystoiminnassa tehdään paljon vapaaehtoistyötä, jonka merkitys piilee vuorovaikutuksessa. Vapaaehtoistyön kautta voidaan vaikuttaa niin fyysiseen, psyykkiseen, kuin sosiaaliseen terveyteen. Toinen kiinnostava jatkotutkimusidea olisi tutkia vapaaehtoistoiminnan merkitystä valitussa kohderyhmässä, esimerkiksi ikäihmisissä. Millaiset vaikutukset sillä on tyytyväisyyden, onnellisuuden ja hyvinvoinnin kokemuksiin sekä yksinäisyyden tunteen vähenemiseen?

2. Tutkitaan vapaaehtoistoiminnan vaikutuksia vapaaehtoistyön ”asiakkaan” näkökulmasta.
3. Tutkitaan vapaaehtoistoiminnan vaikutuksia vapaaehtoiselle itselleen

Yhteisöllisyydestä ja osallisuudella voidaan torjua syrjäytymistä ja lisätä hyvinvointia. Neljäntenä jatkotutkimusideana on tutkia syrjäytymistä - millainen vaikutus yhteisöllisyydellä ja osallisuudella on syrjäytymisen ehkäisyssä. Kohderyhmäksi voisi valita esimerkiksi nuoret, sillä syrjäytymisen ennaltaehkäisy on taloudellisesti kannattavaa ja inhimillistä.

4. Tutkitaan yhteisöllisyyden ja osallisuuden vaikutusta nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn ja hyvinvointiin

LÄHTEET

Allardt, E. 1976. Hyvinvoinnin ulottuvuuksia. Porvoo: WSOY.

Wang, G. T. & Park, K. 2016. Student Research and Report Writing. Malden, Massachusetts: Wiley.

Haake, N. & Nikula, T. 2011. Osallisuus, luottamus ja elinympäristö. Terveyden edistämisen kansalaisyksely 2011. Terveyden edistämisen julkaisuja 1/2011. Helsinki: Terveyden edistämisen keskus.

Heikkilä, A., Jokinen, P. & Nurmela, T. 2008. Tutkiva kehittäminen. Helsinki: WSOY.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009a. Tutki ja kirjoita. 15., uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2010b. Tutki ja kirjoita. 15.–17. painos. Helsinki: Tammi.

Jalava, J., Koskela, T., Pentala, O., Murto, J. & Kaikkonen, R. 2014. Osallistuminen sosiaali- ja terveystieteiden järjestöjen toimintaan Suomessa 2013 –ATH-tutkimuksen tuloksia. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Saatavissa: https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/116071/URN_ISBN_978-952-302-203-4.pdf?sequence=1 [viitattu 27.3.2016].

Järjestöt voimana muutoksessa 2011. Sosiaali- ja terveystieteiden vuosikirja 2011, toim. Kittilä, R. Helsinki: Sosiaali- ja terveystieteiden yhteistyöyhdistys YTY.

Järvensivu, T., Nykänen, K. & Rajala, R. 2010. Verkostojohtamisen opas: Verkostotyöskentely sosiaali- ja terveystieteillä. Muutosvoimaa vanhustyön osaamiseen -hankkeen julkaisu. Saatavissa: <http://verkostojohtaminen.fi/wp-content/uploads/2010/12/Verkostojohtamisen-opas-versio-1-0-30-12-2010.pdf> [viitattu 26.3.2016].

Kaupunkistrategia 2013–2016. 2013. Kotka. Saatavissa: http://www.kotka.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/kotka/embeds/kotkawwwstructure/19663_Kaupunkistrategia_2013-2013_hyvaksetty.pdf [viitattu 25.3.2016].

Koskimies, M., Pyhäjoki, J. & Arnkil, T. E. 2012. Hyvien käytäntöjen dialogit. Opas dialogisen kehittämisen ja kulttuurisen muutoksen tueksi. Tampere: THL.

Koskinen-Ollonqvist, P., Rouvinen-Wilenius, P. & Aalto-Kallio, M. 2009. Osallisuus terveystekijänä. Promo 60: 5/2009, Terveyden edistämisen lehti, 30–31.

Kröger, E. 2011. Ympäristövalvonnan huolia vailla. Sisäisen turvallisuuden ohjelma. Sisäministeriö. Saatavissa: http://www.intermin.fi/sisainenturvallisuus/ajankoh-taista/1/0/kroger_eeva_ymparivalkean_huolia_vailla_37040 [viitattu 16.2.2016].

Kumppanuustalo Viikari. 2016. Saatavissa: <http://www.kumppanuustaloviikari.fi/> [viitattu 16.4.2016].

Kylmä, J. & Juvakka, T. 2007. Laadullinen terveystutkimus. Helsinki: Edita Prima Oy.

Loimu, K. 2013. Yhdistyksen ABC. Opas suomalaisen yhdistystoimintaan. Helsinki: Into Kustannus Oy.

Maijanen, H. 2016. Projektipäällikkö. Yhdistysinfo-palaveri 15.9.2016. Kotka: Kaakkois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus Oy (Socom).

Mäkinen, O. 2005. Tieteellisen kirjoittamisen ABC. Helsinki: Tammi.

Oikeusministeriö. 2009. Suomalaiset osallistujina. Katsaus suomalaisen kansalaisvaikuttamisen tilaan ja tutkimukseen. Helsinki: Oikeusministeriön julkaisuja 2009:5. Saatavissa: <http://www.oikeusministerio.fi/fi/index/julkaisut/julkaisuarkisto/200905suomalaisetosallistujina.katsausuomalaisenkansalaisvaikutamisentilaanjatutkimukseen/Files/OMJU.pdf> [viitattu 16.8.2016].

Patentti- ja rekisterihallitus. 2016a. Yhdistysrekisteri. Saatavissa: <https://www.prh.fi/fi/yhdistysrekisteri.html> [viitattu 16.4.2016].

Patentti- ja rekisterihallitus. 2016b. Lukumäärät yhdistysrekisterissä ja uskonnollisten yhdyskuntien rekisterissä. Saatavissa: <https://www.prh.fi/fi/yhdistysrekisteri/yhdistysrekisterintilastoja/lukumaaratyhdistysrekisterissajauskonnollistenyhdyskuntienrekisterissa.html> [viitattu 16.4.2016].

Patentti- ja rekisterihallitus. 2016c. Mitä yhdistystoiminta on? Saatavissa: https://www.prh.fi/fi/yhdistysrekisteri/rekisteroity_ja_rekisteroimaton_yhdistys.html [viitattu 18.4.2016].

Patentti- ja rekisterihallitus. 2016d. Yhdistysnetti. Saatavissa: <http://yhdistysrekisteri.prh.fi/othaku.htx?kieli=1&oskori=NEW> [viitattu 21.6.2016].

Peltosalmi, J., Hakkarainen, T., Londén, P., Kiukas, V. & Särkelä, R. 2014. Järjestöbarometri 2014. Helsinki: SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry. Saatavissa: http://www.soste.fi/media/kuvat/julkaisut/jarjest-f6barometri2014_nettiin.pdf [viitattu 24.1.2016].

Peltosalmi, J., Vuorinen, M. & Särkelä, R. 2009. Järjestöbarometri 2009. Ajan kohtaiskuva sosiaali- ja terveysjärjestöistä. Helsinki: Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto ry.

Pessi, A. B. & Seppänen, M. 2011. Yhteisöllisyys. Teoksessa Juho Saari (toim.) Hyvinvointi. Suomalaisen yhteiskunnan perusta. Helsinki: Gadeamus. Helsinki University Press.

Raivio, H. & Karjalainen, J. 2013. Osallisuus ei ole keino tai väline, palvelut ovat! Osallisuuden rakentuminen 2010-luvun tavoite- ja toimintaohjelmissa. Teoksessa Taina Era (toim.) Osallisuus – oikeutta vai pakkoa? Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 156. Saatavissa: http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/64153/JAMKJULKAI-SUJA1562013_web.pdf [viitattu 31.5.2016].

Siltaniemi, A., Perälähti, A., Eronen, A., Londén, P. & Peltosalmi, J. 2008. Hyvinvointi ja osallisuus Itä-Suomessa. Kansalaiskyselyn tuloksia. Helsinki: Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto ry.

Silvennoinen, M. 2008. Löydä aarteesi – verkostoidu! Helsinki: Tammi.

Sotkanet. 2016a. Itsensä yksinäiseksi tuntevien osuus (%), 20 - 64-vuotiaat. Koettu hyvinvointi ja osallisuus (Hyvinvointikompassi). Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen tilasto- ja indikaattoripankki. Saatavissa: <https://www.sotkanet.fi/sotkanet/fi/haku?g=590> [viitattu 16.5.2016].

Sotkanet. 2016b. Itsensä yksinäiseksi tuntevien osuus (%), 65 vuotta täyttäneet. Koettu hyvinvointi ja osallisuus (Hyvinvointikompassi). Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen tilasto- ja indikaattoripankki. Saatavissa: <https://www.sotkanet.fi/sotkanet/fi/haku?g=590> [viitattu 16.5.2016].

Sotkanet. 2016c. Työttömät ja pitkäaikaistyöttömät, % työvoimasta (Väestön sosiaalinen ympäristö). Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen tilasto- ja indikaattoripankki. Saatavissa: <https://www.sotkanet.fi/sotkanet/fi/taulukko/?indicator=szYKtA4KBAA=®ion=szbKsza-PAAA=&year=sy4rszbS0zUEAA==&gender=t&abs=f&color=f> [viitattu 3.6.2016].

Suominen, K., Aaltonen, P., Ikävalko, H., Hämäläinen, V. & Mantere, S. 2007. Voimaa verkostosta! Verkostomaisen kehittämisen käsikirja. Tykes, raportteja 56. Helsinki: Työministeriö. Saatavissa: http://www.tuottavuus-tyo.fi/files/52/voimaa_verkostosta.pdf [viitattu 26.3.2016].

Strategia 2010–2014. Terveiden edistämisen keskus ry. Saatavissa: <http://docplayer.fi/4331657-Strategia-2010-2014-keskus-ry-tekry-terveyden-edistamisen-www-tekry-fi.html> [viitattu 29.2.2016].

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. 2015. Hyvinvointi- ja terveyserot. Osallisuus. Saatavissa: <https://www.thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/hyvinvointi/osallisuus> [viitattu 15.2.2016].

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. 2016a. Hyvinvointi- ja terveyserot. Hyvinvointi. Saatavissa: <https://www.thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/hyvinvointi> [viitattu 25.5.2016].

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. 2016b. Hyvinvointi- ja terveyserot. Sosiaalinen pääoma. Saatavissa: <https://www.thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/hyvinvointi/sosiaalinen-paaoma> [viitattu 14.8.2016].

Thomson, A. M. & Perry, J. M. 2006. Collaboration Processes: Inside the Black Box. Public Administration Review.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009a. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2012b. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Työ- ja elinkeinoministeriö. 2016. Työnvälitystilasto. Saatavissa: http://tem.fi/artikkeli/-/asset_publisher/kesakuussa-366-100-tyotonta-tyonhakkajaa [viitattu 27.7.2016].

Vettenranta, J. 2006. Kansalaistoimijoiden sitoutuminen järjestöorganisaatioon, sen strategiaan ja tavoitteisiin. Yhteisöviestinnän pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto. Saatavissa: https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/12954/URN_NBN_fi_jyu-2006638.pdf?sequence=1 [viitattu 26.3.2016].

Yhdistysinfo. 2016. Tervetuloa yhdistysinfoon. Saatavissa: <http://www.yhdistysinfo.fi/fi/etusivu/> [viitattu 12.9.2016].

Yhdistyslaki 26.5.1989/503.

HAASTATTELUTEEMAT liittyen tutkimuskysymyksiin ja teoriaan

Tutkimuskysymys	Teoria	Haastatteluteemat	Kysymys
Miten eri yhdistykset kehittävät yhteistoimintaa yhdessä?	Osallisuus	Elämäntilanne tällä hetkellä	*Millainen on tämän hetkinen elämäntilanteesi?
		Osallisuuden tunne:	*Millaisena koette vaikuttamismahdollisuudet?
		-tasavertaisuuden kokeminen	*Pääsettekö vaikuttamaan yhdistystoiminnan kautta?
		-luottamuksen kokeminen	*Koetteko yhteenkuulumisen tunnetta?
		-arvostuksen kokeminen	*Oletteko mukana jossain työryhmässä, jossa on kaupungin virkamiehiä?
		-vaikuttamisen mahdollisuudet	*Onko kaupungin virkamiehet mielestänne riittävän aktiivisia kansalaisten suuntaan?
			*Millaisena koette oman terveytenne?
			*Ihmissuhteiden merkitys teille?
			*Koetteko olevanne onnellinen?
			*Mistä syntyvät omat onnellisuuden kokemuksenne?
	Yhteisöllisyys	Kokemus yhteisöllisyyden toteutumisesta	*Pääsettekö vaikuttamaan lähiympäristöönne / yhteiskunnallisiin rakenteisiin?
			*Löytyykö kotkasta riittävästi kohtuuhintaisia toimintatiloja?
Miten yhdistykset saadaan verkostoitumaan keskenään?	Verkosto	Tutustuminen	*Mitkä asiat koette tärkeiksi yhteistyössä?
		Kontaktien luominen	*Verkostoitumisen merkitys?
			*Muilta saatu kokemustieto?
			*Koetteko kontaktien luomisen vaikeana vai helppona?
			*Saatteko verkostojen kautta lisätietämystä?
Miten yhdistykset saadaan lisäämään jäsentensä keskinäistä vuorovaikutusta?	Vuorovaikutus	Yhteinen toiminta	*Millä tavoin yhteistä toimintaa voitaisiin lisätä?
		Tapaaminen	*Yhteistapaamisten merkitys?
		Luottamus	*Luottamuksen merkitys yhteistyössä?
		Puhuminen	*Mitä tarvitaan hyvän ilmapiirin luomiseen?
		Kuunteleminen	
Miten voidaan lisätä jäsenten tietämystä eri yhdistysten toiminnasta?	Yhdistystietämys	Tiedon välittäminen	*Haluaisitko saada tietoa muiden yhdistysten toiminnasta?
			*Millaista tietoa, tiedon tane?
			*Millä tavoin ja keinoin tietämys tulisi saada?
			*Mitä viestintäkeinoja käytätte?

Suostumuslomake haastatteluun osallistuvalla

Hei!

Olen Anne Suur-Uski ja opiskelen Kymenlaakson ammattikorkeakoulussa terveyden edistämisen ylempää koulutusohjelmaa. Pyydän Teiltä lupaa haastatteluun sekä haastatteluaineiston käyttämiseen opinnäytetyötäni varten. Opinnäytetyön aihe on osallisuuden ja yhteisöllisyyden luominen Kumppanuustalo Viikarissa.

Tutkimukseen osallistuminen on täysin vapaaehtoista ja osallistujan henkilöllisyys ei paljastu missään vaiheessa. Haastattelut nauhoitetaan ja tutkimusraportissa voi olla lainauksia haastattelusta kirjoitettuna siten, että henkilöä ei voida tunnistaa tekstistä eikä nimeä mainita. Materiaali tuhoetaan tutkimuksen valmistuttua.

Tutkimukseen osallistuvalla on mahdollisuus vetäytyä missä vaiheessa hyvänsä. Mikäli tutkimuksesta vetäydytään, tällöin haastateltavalta saatu aineisto poistetaan tutkimusaineistosta

Suostun vapaaehtoisesti osallistumaan tutkimuksen aineiston keruuvaiheen haastatteluun. Suostumuslomakkeita kirjoitetaan kaksi kappaletta, molemmille osapuolille yksi.

Kiitos osallistumisestasi!

Paikka ja aika

Haastattelija Anne Suur-Uski

Haastateltavan allekirjoitus

Taustatiedot:

Ikä:

Sukupuoli:

Koulutus:

Yhdistys, jossa olet mukana on:

- 1) poliittinen yhdistys,
- 2) ammattiin ja elinkeinoon liittyvä yhdistys,
- 3) sosiaali- ja terveysalan yhdistys,
- 4) kulttuurialan yhdistys,
- 5) vapaa-ajan yhdistys,
- 6) urheilu- ja liikuntayhdistys,
- 7) uskontoon ja maailmankatsomukseen liittyvä yhdistys,
- 8) maanpuolustukseen ja kansainvälisiin suhteisiin liittyvä yhdistys
- 9) muut yhdistys.

Yhdistystoiminnassa mukanaolovuodet:

Rooli yhdistyksessä:

TUTKIMUSTAULUKKO			
Tekijä, vuosi ja nimi	Tausta ja tarkoitus	Aineisto ja menetelmä	Keskeiset tulokset
<p>Haake, N. & Nikula, T. 2011. Osallisuus, luottamus ja elinympäristö. Terveyden edistämisen kansalaiskysely 2011.</p>	<p>Tarkoituksena on tarkastella terveyteen vaikuttavien tekijöitä, suunnaten katse sekä menneeseen että tulevaan. Käsite terveys voidaan ymmärtää monin tavoin. Terveyttä voidaan tarkastella psyykkisenä, fyysisenä, yhteisön sosiaalisena ja ympäristön hyvinvointina. Terveyden edistäminen voidaan nähdä pyrkimyksenä luoda ja parantaa terveyden edellytyksiä vaikuttamalla laajasti sekä yksilöihin ja yhteisöihin että yhteiskunnan rakenteisiin.</p>	<p>Kansalaiskyselyn tiedonkeruu toteutettiin 02-03/2011. Sen toteutti Terveyden edistämisen keskuksen toimesta TNS Gallup puhelinhaastatteluna. Kyselyyn vastasi yhteensä tuhat (n=1000) kansalaista. Tulokset analysoitiin SPSS Statistics -tilasto-ohjelman avulla. Tuloksia analysoitaessa hyödynnettiin sekä kotimaista että ulkomaista kansalaisten subjektiivisiin kokemuksiin, terveyteen ja sen taustatekijöihin liittyvää tutkimusta.</p>	<p>1000 vastaajasta puolet oli naisia, puolet miehiä. Suurin osa asui joko Uudellamaalla tai Länsi- tai Etelä-Suomessa. Lähes 70 % vastaajista oli työikäisiä, 25–65-vuotiaita. Yli 65 vuotiaita vastaajista oli alle viidennes. Tulosten mukaan koetulla terveydellä ja koulutuksella oli yhteyttä - korkeampi koulutus oli yhteydessä suurempaan tyytyväisyyteen omaan terveyteen. Kun työikäiset jaettiin työssäkäviin ja työelämän ulkopuolella oleviin, olivat työssäkäyvät keskimäärin tyytyväisempiä terveydentilaansa kuin työelämän ulkopuolella olevat. Naisten ja miesten välillä ei ollut suuria eroja. Eläkeikäiset kokivat terveydentilansa keskimäärin heikommaksi kuin nuoremmat.</p>
<p>Jalava, J., Koskela, T., Penttala, O., Murto, J. & Kaikkonen, R. 2014. Osallistuminen sosiaali- ja terveysalan järjestöjen toimintaan Suomessa 2013 – ATH-tutkimuksen tuloksia. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.</p>	<p>ATH-tutkimuksen tavoitteena on auttaa kuntia ja alueita ennakoimaan seuraamaan ja kohdentamaan toimintaa asukkaiden hyvinvointia, sekä koko kunnan elinvoimaisuutta tukemaan. Tutkimuksen avulla pyritään vahvistamaan alueellista suunnittelua ja arviointia palvelevaa tietopohjaa.</p>	<p>Tutkimuksen kansallinen otoskoko on 150 000 henkilöä. ATH-tutkimuksessa käytettävät tutkimuslomakkeet on suunnattu erikseen kolmelle eri ikäryhmälle. Ikäryhmä 20–54-v. Ikäryhmä 55–74-v. Ikäryhmään 75 tai yli Terveys- ja hyvinvointiseuran perustana ovat tiedot, joista jalostetaan osoittimia, niin sanottuja indikaattoreita. Näiden osoittimien tarkoitus on kuvata eri terveyden ja hyvinvoinnin osaluoiden toteutumista.</p>	<p>Sosiaali- ja terveysalan järjestöjen toimintaan osallistuu 17 % 20 vuotta täyttäneistä suomalaisista, eli väestötasolla hieman yli 720 000 ihmistä. Osallistujista vähintään 60-vuotiaita on noin 409 000 henkilöä ja vastaavasti alle 30-vuotiaita vain noin 68 000 henkilöä. Säännöllisesti sosiaali- ja terveysjärjestöjen toimintaan osallistuu noin joka kymmenes 20 vuotta täyttäneistä suomalaisista.</p>
<p>Järjestöt voimana muutoksessa 2011. Sosiaali- ja terveysjärjestöjen vuosikirja 2011. toim. Kittilä, R. Helsinki: Sosiaali- ja terveysjärjestöjen yhteistyöyhdistys YTY.</p>	<p>Selvitetään yhteiskunnan muutosta kehitystä ja uusia tuulia eri näkökulmista. Järjestöjen rooli yhteiskunnassa? Mitä järjestöjen palvelutuotannossa tapahtuu?</p>	<p>Tutkitaan järjestötyön mahdollisuutta vaikuttamiseen, edunvalvontaan, vertaistukseen ja monenlaisen auttamiseen.</p>	<p>Järjestöjen kautta saadaan luotua hyvinvointia ja vakautta yhteiskuntaan. Syrjäytyminen, eriarvoisuus, ja köyhyys murentaa yhteiskunnan perustaa. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on taloudellisesti kannattavaa ja inhimillistä. Sosiaali- ja terveyspalvelujen yhdenvertaiseen saatavuuteen tulee jatkossa paneutua entistä enemmän.</p>

<p>Järvensivu, T., Nykänen., K. & Rajala, R. 2010. Verkostojohtamisen opas: Verkostotyöskentely sosi-aali- ja terveysalalla. Muutosvoimaa vanhustyön osaa-miseen -hankkeen julkaisu.</p>	<p>Verkostojohtamisen käytännön mallin rakenta-minen oppaaksi. Ymmärryksen ja tuen hake-minen kehittämistyöhön.</p>	<p>Tutkimusmenetelmänä toi-mintatutkimus.</p>	<p>Keskeisenä tehtävänä on verkos-ton jäsenten keskinäinen tuke-minen luottamuksen kehittyminen ja yhteistyöhön sitoutuminen. Tärkeää on miettiä, mitä verkos-tolla tavoitellaan ja tehdään, mi-ten verkosto toimii ja millaisilla resursseilla onnistutaan tavoitteissa. Verkoston voimaantuessa päät-tämään ja toimimaan itsenäi-sesti, keskinäinen luottamus ja sitoutuminen kehittyvät suotui-sasti.</p>
<p>Kröger, E. 2011. Ympärivalkean huolia vailla. Sisäisen turvallisuuden oh-jelma. Sisäministeriö.</p>	<p>Hankkeen keskeiset tavoit-teet ovat maaseudulla asu-vien ihmisten hyvinvoinnin sekä asumisympäristön tur-vallisuuden ja esteettömyy-den edistäminen.</p>	<p><i>”Kiertävä pysäkki” on Poh-jois-Karjalan Sydänpiirin hal-linnoima 3-vuotinen hanke (2011–2014). Hankkeen osa-toteuttaja on Pohjois-Karja-lan ammattikorkeakoulun Kansainvälisen kaupan ja muotoilun yksikkö / ISAK, it-senäisen suoriutumisen kes-kus. Päärahoittaja on Poh-jois-Karjalan ELY-keskus yh-dessä Pohjois-Karjalan Maa-kuntaliiton tulevaisuusrahas-ton kanssa. Hankkeen toimi-javerkosto on laaja. Uutta toiminnassa on korostunut yhteistyö viranomaistahon ja järjestön välillä.</i></p>	<p><i>Hankkeen aikana ja sen vaiku-tuksesta turvallisuuden tunne, yhteisöllisyys ja vapaaehtoistoiminnan merkitys maaseudulla on lisääntynyt.</i></p>
<p>Oikeusministeriö. 2009. Suo-malaiset osallistujina. Kat-saus suomalaisen kansalais-vaikuttamisen tilaan ja tutki-mukseen. Helsinki: Oikeus-ministeriön julkaisuja 2009:5.</p>	<p>Kyseessä on tehty tutkimus suomalaisten kansalaisvai-kuttamisen tilasta.</p>	<p>Oikeusministeriön teettämä tutkimus, jossa tutkijat selvittivät millaista on suomalaisten äänestys-, järjestö- sekä epämuodolli-nen ja verkko-osallistuminen.</p>	<p>Suomalaisista yhdeksän henkilöä kymmenestä kuuluu vähintään yhteen yhdistykseen. (Opinnäy-tetyön kannalta olennaista oli saada tieto millainen vaikutta-vuus yhdistystoiminnalla on (lu-kuja).</p>
<p>Peltosalmi, J., Hakkarainen, T., Londén, P., Kiukas, V. & Särkelä, R. 2014. Järjestöbarometri 2014. Hel-sinki: SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry.</p>	<p>Barometrin erityisteemana on järjestöjen vaikuttamis-toiminta.</p>	<p>Kysely tehtiin vuoden 2014 alussa valtakunnallisten sosi-aali- ja terveysjärjestöjen toi-minnanjohtajille ja järjestöjen paikallisyhdistyksille. Siihen vastasi 98 järjestöjen toimin-nanjohtajaa ja 1077 paikallis-yhdistystä.</p>	<p>Yhdistysten avustusten ja toi-mintatilojen saanti sekä kuntavaikuttamismahdollisuudet ovat yleisemmin heikentyneet kuin parantuneet Rekisteröidyn yhdistyksen asema kansalaistoiminnassa on edelleen vahva</p>

<p>Siltaniemi, A., Perälähti, A., Eronen, A., Londén, P. & Peltonen, J. 2008.</p> <p>Hyvinvointi ja osallisuus Itä-Suomessa. Kansalaiskyselyn tuloksia. Helsinki: Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto ry.</p>	<p>Tavoitteena on tiedon kerääminen kansalaisilta palveluiden ja kehittämistoiminnan tarpeisiin ja mahdollistaa kansalaisten osallistuminen asuin ympäristönsä ja – alueensa kehittämiseen sekä kehittää ja kekeilla uusia tapoja ja menetelmiä kansalaisvaikuttamiseen.</p> <p>Tavoitteena kehittää menetelmiä, orientaatioita ja väyliä Itä-Suomen alueen viranomaistoimijoille, jotta he voivat ottaa kansalaisnäkökulman huomioon.</p> <p>Kansalaislähtöisen, alueen väestöryhmien tarpeiden mukaisen tietoaikteen kerääminen työllisyyden edistämisen ja syrjäytymisen ehkäisyn tueksi. Vaikuttaminen maakuntien sekä kuntien strategiaan tavoitteisiin.</p>	<p>Tutkimus toteutettiin kansalaiskyselynä keväällä 2007.</p> <p>Kyselytutkimuksena toteutettiin laajaan kansalaiskyselylomakkeeseen vastasi 3200 itäsuomalaista.</p>	<p>68 % pitää hyvinvoinnin kokonaistilannetta hyvänä tai melko hyvänä. Huonona tai melko huonona pitää joka seitsemäs. Heikoimmat arviot tulee ikääntyneimmiltä. Puutteet kasautuvat erilaisissa elämäntilanteissa oleville- heijastusvaikutus on etenkin työttömien kokemaan hyvinvoinnin puutteeseen.</p> <p>Osallistumista ja vaikuttamista estävät puutteet tarjonnassa sekä tiedottamisessa.</p> <p>Palvelujen saatavuudessa löytyy puutteita ja avuntarpeet kasautuvat etenkin taloudellisiin ongelmiin sekä osaamisen puutteisiin (Internet-pohjaiset palvelut)</p> <p>Tasa-arvon ja oikeudenmukaisuuden poistamiseksi toivotaan yhteiskunnalta panostuksia.</p>
<p>Silvennoinen, M. 2008.</p> <p>Löydä aarteesi – verkostoidu! Helsinki: Tammi.</p>	<p>Ihmissuhdeverkostojen avulla voidaan vaihtaa viiteitä ja ideoita sekä saada tukea, neuvoja ja kannustusta. Verkostoille on olennaista vastavuoroisuus ja luottamus.</p>		<p>Verkostoilla on suuri merkitys hyvinvointiimme. Hyvät sosiaaliset suhteet edistävät terveyttä. On tärkeää tietää keitä tuntemme ja ketkä tuntevat meidät sekä mitä kukakin osaa. Kuuntelemalla ihmisten ajatuksia ja kehittämällä niitä yhteisöllisesti verkostoissa saatetaan löytää hyviä innovaatioita ja ideoita.</p>
<p>Sotkanet 2016a. Itsensä yksinäiseksi tuntevien osuus (%), 20 - 64-vuotiaat. Koettu hyvinvointi ja osallisuus (Hyvinvointikompassi). Terveystieteen ja hyvinvoinninlaitoksen tilasto- ja indikaattoripankki.</p>	<p>Mittaan yksinäisyyden tunnetta. Indikaattorilla erotellaan väestöstä ne, jotka tuntevat itsensä yksinäiseksi melko usein tai jatkuvasti.</p> <p>20–64 vuotiaat</p>	<p><i>ATH-tutkimus on satunnaisotannalla tehty tutkimus, jossa kohdeväestönä on Suomen 20 vuotta täyttänyt väestö. Tutkimus toteutetaan vuosittain 10 000 otoksella ja joka neljäs vuosi otoskoko on 150 000, joka mahdollistaa syvemmän aluetasoisien tarkastelun.</i></p> <p><i>Perustuu kysymykseen: "Tunnetteko itsenne yksinäiseksi:" Vastausvaihtoehtoina esitettiin 1) en koskaan, 2) hyvin harvoin, 3) joskus, 4) melko usein ja 5) jatkuvasti. Tarkastelussa ovat 4) melko usein tai 5) jatkuvasti vastanneiden osuus. Esitetyt osuudet on laskettu käyttäen katoa korvaavia painokertoimia.</i></p>	<p><i>ATH-tutkimuksen perusteella noin kymmenesosa Suomen aikuisväestöstä tuntee itsensä yksinäiseksi melko usein tai jatkuvasti.</i></p> <p><i>Yksinäisyyteen vaikuttavat useat ulkoiset tekijät, kuten puutteet sosiaalisissa suhteissa sekä oma toimintakyky. Vastaavasti yksinäisyys voi heikentää terveydentilaa ja olla riskitekijänä syrjäytymiselle.</i></p>

<p>Sotkanet 2016b. Itsensä yksinäiseksi tuntevien osuus (%), 65 vuotta täyttäneet. Koettu hyvinvointi ja osallisuus (Hyvinvointikompassi). Terveyden ja hyvinvoinninlaitoksen tilasto- ja indikaattoripankki.</p>	<p>Mittaan yksinäisyyden tunnetta. Indikaattorilla erotellaan väestöstä ne, jotka tuntevat itsensä yksinäiseksi melko usein tai jatkuvasti.</p> <p>yli 65 -vuotiaat</p>	<p><i>Indikaattori ilmaisee prosenttiosuuden 65 vuotta täyttäneistä, jotka tuntevat itsensä yksinäiseksi melko usein tai jatkuvasti.</i></p> <p><i>Perustuu kysymykseen: "Tunnetteko itsenne yksinäiseksi:" Vastausvaihtoehtoina esitetiin 1) en koskaan, 2) hyvin harvoin, 3) joskus, 4) melko usein ja 5) jatkuvasti. Tarkastelussa ovat 4) melko usein tai 5) jatkuvasti</i></p>	<p><i>ATH-tutkimuksen perusteella vajaa kymmenesosa 65 vuotta täyttäneistä tuntee itsensä yksinäiseksi melko usein tai jatkuvasti.</i></p>
<p>Sotkanet 2016c. Työttömät ja pitkäaikaistyöttömät, % työvoimasta (Väestön sosiaalinen ympäristö). Terveyden ja hyvinvoinninlaitoksen tilasto- ja indikaattoripankki.</p>	<p>Työttömien ja pitkäaikaisyöttömien määrä 2014</p>	<p><i>Indikaattori ilmaisee työttömien ja pitkäaikaistyöttömien osuuden prosentteina työvoimasta.</i></p> <p><i>Seurataan kuukausittain kahdella eri tilastolla. Tilastokeskuksen työvoimatutkimus perustuu otantaan. Työ- ja elinkeinoministeriön työnvälitystilasto perustuu työ- ja elinkeinotoimistojen asiakasrekisterin tietoihin. Työvoimatutkimuksen ja työnvälitystilaston työttömyysluvut poikkeavat toisistaan, mikä johtuu tilastointiperusteiden eroista työnhaun aktiivisuuden ja työmarkkinoiden käytävissä olon osalta.</i></p>	<p><i>Suomessa oli työttömiä vuoden 2014 lopussa 12,4 prosenttia työvoimasta ja pitkäaikaistyöttömiä 3,5 prosenttia. Kotkassa vastaavat luvut olivat vuonna 2014 seuraavat: työttömiä oli 18,3 prosenttia ja pitkäaikaistyöttömiä 5,2 prosenttia.</i></p>
<p>Suominen, K., Aaltonen, P., Ikkävalko, H., Hämäläinen, V. & Mantere, S. 2007. Voimaa verkostosta! Verkostomaisen kehittämisen käsikirja. Ty-kes, raportteja 56. Helsinki: Työministeriö.</p>	<p>Kirjassa analysoidaan verkostomaisen toiminnan sisältämiä mahdollisia vaaroja tai riskejä. Haettiin mielipiteitä ja neuvoja, kuinka verkostomaista toimintaa voidaan synnyttää ja pitää käytännössä yllä sekä tarpeen tullen myös päättää.</p> <p>Painopistena verkostomaisen yhteistoiminnan käytännöt – konkreettiset mallit ja toimintatavat, joilla verkostomaista yhteistyötä ylläpidetään ja rakennetaan käytännössä.</p>	<p>Teknillisen korkeakoulun STRADA-ohjelmassa toteutettu verkostohanke, jossa tutkittiin ja kehitettiin STRADA-verkostoa, jossa osallistujina oli neljä organisaatiota vuosina 2001–2003. Verkostossa kehitettiin ja pilotoitiin strategian toimeenpanoa edistävät STRADA-menetelmät.</p> <p>Toinen verkosto, Strategiakäytännöt-oppimisverkosto toteutettiin vuosina 2004–2006. Siihen osallistui 15 organisaatiota. Kyseisessä kehittämisyhteistyössä kehitettiin ja tutkittiin organisaatioiden strategiakäytäntöjä.</p>	<p>Verkostometafora pitää sisällään ajatuksen epävirallisuudesta ja joustavuudesta. Tästä johtuen verkostomaista toimintaa ei voida suunnitella tarkasti etukäteen.</p> <p>Osallistujien sitoutuminen verkoston toimintaan voi osoittautua huomattavasti ennakoitua vaikeammaksi. Verkoston tulisi tarjota erilaisia osallistumismuotoja eri vaiheissa.</p>

<p>Thomson, A. M. & Perry, J. M. 2006. Collaboration Processes: Inside the Black Box. Public Administration Review.</p>	<p>Yhteiskuntatieteellinen tutkimus, jonka tavoitteena on saada tietoa ja ymmärrystä yhteistyön prosesseista. Kuinka eri ulottuvuuksia hallitaan tarkoituksenmukaisesti ja tehokkaasti.</p>		<p>Yhteistyö on teko, yhteinen prosessi. Yhteistyön kautta, yhdessä tekemällä löytyy uutta ja erilaista. Aidossa yhteistyössä saadaan aikaan muutosta, kun jokainen osapuoli tuo tullessaan jotain. Tämä voi olla asiantuntemusta, rahaa tai luvan myöntämistä.</p> <p>Verkostojen kehittymiseen vaaditaan aikaa. Hyvät vuorovaikutussuhteet ja luottamus rakentuvat toisiin ihmisiin tutustumisen kautta positiivisilla kokemuksilla. Verkostoituminen vaatii resursseja – etenkin energiaa ja aikaa.</p>
<p>Vettenranta, J. 2006. Kansalaistoimijoiden sitoutuminen järjestöorganisaatioon, sen strategiaan ja tavoitteisiin.</p> <p>Yhteisöviestinnän pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto.</p>	<p>Tutkimuksella selvitettiin kansalaistoimijoiden sitoutumista valtakunnalliseen järjestöorganisaatioon.</p> <p>Selvitettiin, miten kansalais-toimijat sitoutuvat järjestönsä ja minkälaisia motiiveja taustalta löytyy.</p>	<p><i>Tutkimusongelmiin perehdyttiin case-organisaation avulla. Tutkimuksen empiirinen osuus toteutettiin puolistrukturoituna kyselylomaketutkimuksena Opiskelijoiden Liikuntaliiton keskeisille kansalaistoimijoille. Aineiston kerääminen tapahtui sähköisesti verkossa olleen kysymyslomakkeen avulla.</i></p> <p>Vastauksia oli 40 kpl, (vastausprosentti n. 34 %)</p>	<p>Kansalaistoimijoiden sitoutumiseen vaikuttavana tekijänä on vahvasti erilaiset merkityshorisontit, joiden mukaan ihminen tarkastelee järjestön toimintaa. Sitoutumiseen motivoi vapaaehtoisuus ja luottamus. Ideologian lisäksi tärkeää on ihmisten tapaaminen, ystävyys-suhteet ja oman harrastuksen ylläpito järjestötoiminnan ohessa.</p>

Kumppanuusilta 15.9.2016. Osallisuuden ja yhteisöllisyyden lisääminen

Osallisuuden ja yhteisöllisyyden lisääminen kumppanuustalo Viikarissa.

Alla on listattu aiemmin saatuja ajatuksia. Löytäisimmekö vielä jotain lisää sekä myös toteuttajia näille hyvälle ehdotuksille?

Mitä oma yhdistyksesi voisi olla yhdessä tekemässä?**1. Järjestöjen ja yhdistysten välinen yhteistyö**

Säännöllisesti toteutettavat yhdistysten yhteistapaamiset. Pitäen sisällään esimerkiksi yhteistä tekemistä, kehittämistä, tietojen vaihtoa.

- Yhdistysten yhteiset vapaat keskustelutilaisuudet "kahvitteluhetket" Viikarissa. Etukäteen sovittu päivä ja aika, jolloin kuka vaan voi halutessaan osallistua.
- Teematapahtumat: esim. kuorolaulu, urheilu, liikunta yms.
- Puheenjohtajapalaveri / vastuuhenkilöpalaveri / samantyylisten yhdistysten yhteiset palaverit
- Kaikille avoimet tilaisuudet (yhdistykset yhdessä järjestämässä)
- Erilaiset työpajat
- Erilaiset luennot
- Yhdistysten yhteiset yhdistysesittelyt
- Käyttäjien yhteistapaamiset - yksi ihminen joka yhdistyksestä.
- Tilaisuudet, jossa esim. 4-5 yhdistystä kerralla (sama kiinnostuksen kohde tai sama ikäluokka)
- Mitä _____

2. Viikarin ja kaupungin välinen yhteistyö

- Säännöllisin välein, esim. 1 x kk järjestettävät Viikarin aamukahvit/päiväkahvit, jossa voisi mukana olla kaupungin virkamiehiä. Näin kaupunki voisi esimerkiksi tiedottaa palveluistaan ja muista ajankohtaisista asioista. Viikarissa toimivat yhdistykset puolestaan saisivat tuotua heille tärkeitä asioita päättäjien tietoisuuteen.
- Mitä _____

3. Viikarin ja oppilaitosten välinen yhteistyö

- Säännöllisesti toteutettavat yhteistyökuviot oppilaitosten kanssa. Pitäen sisällään yhteistä tekemistä, neuvontaa, opastusta ja kehittämistä.
- Mitä _____

4. Ihan jotain muuta

- Mitä _____

5. Yhteistyö

- Ei ole tarvetta yhteistyölle

Suuret kiitokset etukäteen

Anne Suur-Uski

Yhteenveto tuloksista - kumppanuusilta 15.9.2016.

Osallisuuden ja yhteisöllisyyden lisääminen kumppanuustalo Viikarissa	
Yhteenveto Viikarin kumppanuusillalla 15.9.2016 saaduista tuloksista. Tilaisuudessa osallistujia 37. Saatuja vastauksia 18	
Yhdistyksiltä kysyttiin: mitä oma yhdistyksesi voisi olla yhdessä tekemässä?	
1. Järjestöjen ja yhdistysten välinen yhteistyö	
Säännöllisesti toteutettavat yhdistysten yhteistapaamiset. Pitäen sisällään esimerkiksi yhteistä tekemistä, kehittämistä, tietojen vaihtoa.	
Vastaajien määrä	Mitä/ millaista yhteistyötä
16	Yhdistysten yhteiset vapaat keskustelutilaisuudet "kahvitteluhetket" Viikarissa. Etukäteen sovittu päivä ja aika, jolloin kuka vaan voi halutessaan osallistua.
10	Teematapahtumat: esim. kuorolaulu, urheilu, liikunta yms.
7	Puheenjohtajapalaveri / vastuuhenkilöpalaveri / samantyylisten yhdistysten yhteiset palaverit
13	Kaikille avoimet tilaisuudet (yhdistykset yhdessä järjestämässä)
5	Erilaiset työpajat
11	Erilaiset luennot
13	Yhdistysten yhteiset yhdistysesittelyt
6	Käyttäjien yhteistapaamiset - yksi ihminen joka yhdistyksestä.
9	Tilaisuudet, jossa esim. 4-5 yhdistystä kerralla (sama kiinnostuksen kohde tai sama ikäluokka)
Muita tulleita lisäehdotuksia ja kommentteja:	
1	Säännöllisesti toteutettava yhteinen matka esim. kulttuuritilaisuuteen
1	Yhdistysten yhteiset harrastuskerhot
2. Viikarin ja kaupungin välinen yhteistyö	
Vastaajien määrä	Mitä/ millaista yhteistyötä
17	Säännöllisin välein, esim. 1 x kk järjestettävät Viikarin aamukahvit/päiväkahvit, jossa voisi mukana olla kaupungin virkamiehiä.
	Näin kaupunki voisi esimerkiksi tiedottaa palveluistaan ja muista ajankohtaisista asioista.
	Viikarissa toimivat yhdistykset puolestaan saisivat tuotua heille tärkeitä asioita päättäjien tietoisuuteen.
Muita tulleita lisäehdotuksia ja kommentteja:	
	Kahdessa vastauksessa tuli esille, että esim. 1 x kk voi olla liian usein
3. Viikarin ja oppilaitosten välinen yhteistyö	
Vastaajien määrä	Mitä/ millaista yhteistyötä
11	Säännöllisesti toteutettavat yhteistyökuviot oppilaitosten kanssa. Pitäen sisällään yhteistä tekemistä, neuvontaa, opastusta ja kehittämistä.
Muita tulleita lisäehdotuksia ja kommentteja:	
	Terveystieteiden ja hyvinvointiin liittyvä yhteistyö